

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MICHAŁOWICE NA LATA 2021-2030

Opracowanie:

Urząd Gminy Michałowice we współpracy z Biurem Informacji i Analiz Naukowych - BIAN.

Strategia Gminy Michałowice na lata 2021-2030 została opracowana na podstawie materiałów źródłowych Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy Michałowice, Banku Danych Lokalnych (to też są dane GUS), gminnych jednostek organizacyjnych oraz innych dysponentów danych i informacji przedmiotu. Odniesiono się do dokumentów nadrzędnych województwa i powiatu oraz dokumentów lokalnych i wewnętrznych Urzędu Gminy Michałowice.

Strategia zawiera dane ze źródeł oficjalnych według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku, o ile nie uwzględniono innej daty, oraz dane własne pozyskane metodami jakościowymi.

SPIIS TREŚCI

1. Cel opracowania.....	5
2. Zakres i zasięg opracowania.....	5
3. Metodologia	6
4. Struktura opracowania.....	6
5. Stan i wyzwania Gminy Michałowice.....	8
5.1 Wnioski z diagnozy obszar społeczny	8
5.2 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	10
5.3 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	12
5.4 Wnioski z badania opinii mieszkańców	13
5.4 Gmina Michałowice - Analiza SWOT	14
6. Strategiczne założenia rozwoju Gminy Michałowice 2021-2030.....	21
6.1 Gmina Michałowice – Wizja	22
6.2 Cel strategiczny 1 Czyste środowisko i przyjazne otoczenie	24
6.3 Cel strategiczny 2 Nowoczesny transport publiczny i infrastruktura drogowa	35
6.4 Cel strategiczny 3 Wysokiej jakości usługi publiczne	42
6.5 Cel strategiczny 4 Korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	50
6.6 Cel strategiczny 5 Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice	54
7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie Michałowice.....	63
7.1 Funkcje terenu i demografia	63
7.2 Zasoby dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy Michałowice.....	64
7.3 Komunikacja.....	64
7.4 Infrastruktura techniczna	66
7.5 Kierunki interwencji	66
8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Michałowice	77
9. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)	84
10. OSI w Gminie Michałowice.....	87
10.1 Podobszary rewitalizacji.....	87
10.2 Strefa aktywności gospodarczej w Raciborowicach	89
11. Gmina Michałowice – system realizacji, monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju 2021-2030	90
12. Gmina Michałowice - ramy finansowe i źródła finansowania osiągnięcia celów rozwojowych	91

13. Spis rysunków i map	93
14. Spis tabel	93

Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030 jest podstawowym opracowaniem strategicznym przedstawiającym założenia związane z rozwojem Gminy Michałowice w latach 2021-2030. Dokument determinuje procesy zarządzania strategicznego i operacyjnego Gminą. Wytycza kierunki działań rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Uwzględnia zarówno wnioski pochodzące z badań opinii mieszkańców Gminy, prowadzonych metodą ankiety i wywiadu oraz spotkań warsztatowych, jak i wytyczne przedmiotu zawarte w dokumentach wewnętrznych (lokalnych i instytucjonalnych) oraz zewnętrznych (regionalnych i krajowych).

CEL OPRACOWANIA

Celem opracowania **Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030** jest przedstawienie rozwoju Gminy Michałowice w perspektywie najbliższych dziesięciu lat, w odniesieniu do obszaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego oraz zaproponowanie spójnej strategii zrównoważonego rozwoju i inteligentnego zarządzania Gminą, na podstawie zdefiniowanych celów strategicznych i operacyjnych oraz wpisujących się w nie kierunków działań.

ZAKRES I ZASIĘG OPRACOWANIA

Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030 odnosi się głównie do obszarów życia społecznego, gospodarczego, przestrzeni, a także do zjawisk zrównoważonego rozwoju i inteligentnego zarządzania w Gminie Michałowice. Obejmuje lata 2021-2030. W dokumencie sformułowano cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty, wskazano najważniejsze komponenty systemu realizacji strategii.

METODOLOGIA

Za punkt wyjścia w opracowaniu **Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030** przyjęto wytyczne prowadzenia polityk rozwojowych na szczeblach wyższych. Nadrzędne dokumenty strategiczne, które uwzględniono w niniejszym dokumencie to:

- *Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, który stanowi aktualizację dokumentu pn. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*
- *Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego „Powiat Krakowski 2030”*
- *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*
- *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*
- *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.*

Treści zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą również z raportu pt. *Badanie opinii mieszkańców Gminy Michałowice w związku z przystąpieniem do prac nad Strategią Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030*, w którym zamieszczono wyniki i wnioski prac badawczych podjętych przez Urząd Gminy Michałowice w drugiej połowie 2020 r. Ich celem była identyfikacja najistotniejszych, w opinii mieszkańców, potrzeb Gminy oraz ustalenie obszarów priorytetowych dla opracowywanej strategii dla Gminy Michałowice. W sierpniu i wrześniu 2020 r. mieszkańcy Gminy uczestniczyli w badaniu ankietowym. Natomiast w październiku i listopadzie zostali zaproszeni do udziału w spotkaniach i dyskusjach prowadzonych w formule zdalnej. Zebrano w ten sposób informacje i opinie o poziomie zadowolenia i jakości życia mieszkańców Gminy Michałowice. Wysondowano też, z czego mieszkańcy są dumni, jakie odczuwają niedostatki oraz jakie mają oczekiwania wobec polityki rozwoju Gminy Michałowice w najbliższym dziesięcioleciu.

STRUKTURA OPRACOWANIA

Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030 składa się z wprowadzenia, dwóch części głównych oraz części uzupełniającej.

Część wprowadzająca to opis najważniejszych założeń dotyczących przedmiotu, celu, zakresu i zasięgu oraz metodologii opracowania Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030.

Część I. Stan i wyzwania Gminy Michałowice

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.
3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.
4. Wnioski z badania opinii mieszkańców.
5. Analiza SWOT.

Część II. Strategiczne założenia rozwoju Gminy Michałowice 2021-2030

1. Wizja.
2. Schemat celów strategicznych i celów operacyjnych wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami ich osiągnięcia; uwzględniono również wybrane komponenty systemu realizacji strategii oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, ram finansowych i źródeł finansowania.
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy.
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.
6. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa Małopolskiego wraz z zakresem planowanych działań.
7. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy wraz z zakresem planowanych działań.

Część uzupełniająca.

1. Spis załączników.
2. Spis elementów graficznych.
3. Spis źródeł.

Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030

CZĘŚĆ I. STAN I WYZWANIA GMINY MICHAŁOWICE

Wnioski z diagnozy obszar społeczny

Michałowice to gmina wiejska, o powierzchni 51,1 km², co stanowi 4,2% powierzchni powiatu krakowskiego i 0,3% powierzchni województwa małopolskiego. Gmina liczy 10 909 mieszkańców [GUS, 2020], z czego 49,90% stanowią kobiety, a 50,10% mężczyźni. W latach 2000-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 53,62%. Współczynnik feminizacji dla gminy Michałowice, określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, wynosi 100, co oznacza, że 100 kobiet przypada na 100 mężczyzn. Przyrost naturalny w gminie Michałowice jest znacznie wyższy niż w województwie małopolskim i powiecie krakowskim. W pierwszej połowie 2020 roku urodziło się 55 dzieci (porównawczo - w pierwszej połowie roku 2019 w gminie Michałowice urodziło się 45 dzieci). Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów dla I połowy roku 2020 wynosił 1,31 i jest wyższy od średniej dla powiatu krakowskiego oraz dla województwa małopolskiego [RAPORT O STANIE GMINY, 2020, s. 6-8].

Gmina Michałowice zalicza się do tych obszarów, które często stanowią osiedla mieszkaniowe dla ludności sąsiedniego miasta. Silnie rozwijają się tu funkcje rezydencjalne. Jednak pomimo wysokiego przyrostu liczby mieszkańców obszar ten cechuje się przeciętnym zagęszczeniem ludności.

Średnia wieku mieszkańców gminy Michałowice kształtuje się na poziomie 38,5 lat i jest niższa niż średnia wieku województwa małopolskiego oraz średnia wieku w kraju, która jest wyraźnie wyższa i wynosi 41,9 lat. 6 679 (62,06%) mieszkańców gminy Michałowice jest w wieku produkcyjnym, 2 302 (21,39%) w wieku przedprodukcyjnym, a 1 781 (16,55%) mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym [GUS, 2019; RAPORT O STANIE GMINY, 2020, s. 6-8]. Cechą charakterystyczną Gminy jest wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz silna urbanizacja. Gmina w swoim rozwoju korzysta z sąsiedztwa dużego miasta (tutaj - Krakowa), w tym zwłaszcza rynku pracy.

Analiza treści dokumentów nadrzędnych wynikających ze strategii rozwoju Powiatu Krakowskiego oraz Województwa Małopolskiego, zastanych źródeł przedmiotu oraz wyników badania opinii mieszkańców Gminy Michałowice, wskazuje na potrzebę zaplanowania i podjęcia w ramach strategii rozwoju Gminy Michałowice do roku 2030 następujących działań rozwojowych:

- a. dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę publicznych placówek wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej adekwatnej do realnych potrzeb mieszkańców Gminy w tym zakresie,
- b. dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych, i innych miejscach użyteczności publicznej,
- c. dostosowanie dostępności usług ochrony zdrowia i okołozdrowotnych do zmieniającej się liczby mieszkańców, poprzez rozwój bazy instytucjonalnej w postaci dodatkowej przychodni/poradni lekarskiej i punktu aptecznego, gabinetów rehabilitacji, etc.,
- d. poprawa poczucia bezpieczeństwa:
 - drogowego poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową (drogi, chodniki, latarnie, przejścia dla pieszych, progi zwalniające),
 - porządku publicznego poprzez utworzenie na terenie Gminy posterunku policji,
- e. opracowanie kompleksowego programu wsparcia doradczego dla:
 - rodzin i dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej, poprzez organizację poradni psychologiczno–pedagogicznej,
 - przedsiębiorców, poprzez tworzenie warunków infrastrukturalnych oraz ofertę usług szkoleniowo-doradczych wspierających rozwój biznesu,
 - osób w wieku produkcyjnym, poprzez usługi poradnictwa zawodowego,
- f. stworzenie na terenie Gminy jeszcze lepszych warunków do uczenia się przez całe życie oraz wzrost udziału osób dorosłych w edukacji, poprzez:
 - organizację miejsc integracji i rozwoju społecznego, szczególnie dzieci i młodzieży oraz osób w wieku senioralnym, najbardziej narażonych na zaniedbania, osamotnienie, wykluczenie,
 - rozwój oferty kształcenia ustawicznego,
- g. intensyfikacja działalności kulturalnej i społecznej rozpoznawalnych w regionie organizacji pozarządowych, poprzez tworzenie miejsc i warunków do spotkań, społecznej integracji (szczególnie ludności lokalnej z napływową), aktywizacji na rzecz pielęgnowania lokalnych wartości, tradycji, historii i kultury miejsca,
- h. zachowanie dziedzictwa, miejsc, obiektów, lokalnych świąt i tradycji dla przyszłych pokoleń oraz podtrzymanie wizerunku regionu silnego kulturowo i twórczo wykorzystującego potencjał tradycji oraz doceniającego swoje korzenie, poprzez modernizację zabytkowych obiektów,

dbałość o kulturę żywą czyli zachowanie aktywności twórców i animatorów oraz utrzymanie popytu na usługi w sektorze kultury.

Gmina Michałowice od 2015 roku zrzeszona jest w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska. Stowarzyszenie pełni funkcję Związku ZIT, którego zadaniem jest wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w Krakowskim Obszarze Funkcjonalnym. Stowarzyszenie wykonuje zadania własne poprzez:

- reprezentowanie interesów gmin członkowskich w sprawach realizacji zadań,
- nadzór nad wdrażaniem projektów dofinansowanych z funduszy europejskich w ramach ZIT,
- wspieranie podejmowanych przez gminy członkowskie działań, mających na celu pozyskanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć rozwojowych i wspólną realizację projektów,
- wspólne planowanie i inicjowanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju ekonomicznego, społecznego i kulturalnego członków stowarzyszenia.

Dzięki członkostwu w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska, Gmina Michałowice otrzymała w latach 2016-2021 dofinansowanie na realizację 8 projektów infrastrukturalnych oraz z dziedziny ochrony powietrza.

Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Na podstawie Raportu o stanie Gminy Michałowice z 2020 roku oraz wg danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Michałowice na 1000 mieszkańców pracuje 107 osób. 48,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,2% mężczyźni [GUS, 2019]. Bezrobocie rejestrowane w gminie Michałowice wynosiło 168 osób, z czego 49,4% stanowili mężczyźni, natomiast 50,6% stanowiły kobiety. W gminie Michałowice w rejestrze Regon zarejestrowane były 1522 podmioty gospodarki narodowej [GUS, 2019], z czego 1266 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą [RAPORT O STANIE GMINY, 2020, s. 8-10; GUS, 2019].

Z bazy Regon wynika, że najwięcej (1489) jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających 0-9 pracowników. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem ich liczba wynosi 138,4. Udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru Regon wynosi aż 97,8%. Liczba podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem wynosi 2,9, podczas gdy liczba podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników to zaledwie 0,2 [RAPORT O STANIE GMINY, 2020, s. 8-10; GUS, 2019].

W roku 2020 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Michałowice wzrosła względem roku 2019. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem w roku 2020 wyniósł 83,5%,

Na wysokie tempo przyrostu przedsiębiorstw (w gminach Michałowice, Wielka Wieś i Kocmyrzów-Luborzyca, szczególnie w latach 2010-2018) zwrócono uwagę w dokumencie Strategii Rozwoju Powiatu Krakowskiego 2030, wiążąc to ze zmianą liczebności populacji gmin - tam, gdzie liczba ludności dynamicznie wzrasta, przyrasta także liczba podmiotów gospodarczych [STRATEGIA ROZWOJU POWIATU, s. 25].

Analiza zjawisk dotyczących gospodarki Gminy Michałowice oraz wytycznych zawartych w dokumentach strategicznych powiatu i województwa wnosi następujące spostrzeżenia i rekomendacje działań rozwojowych w zakresie:

- a. poprawy jakości życia mieszkańców poprzez:
 - rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
 - rozwój infrastruktury gazowej,
 - dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnościami,
- b. dywersyfikacji dochodów mieszkańców wsi i wzrost ich aktywności gospodarczej, poprzez stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości systemem zachęt do działalności w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na małych lokalnych zakładach, wytwarzających lokalne produkty,
- c. wspierania rozwoju rolnictwa; aktywizacji gospodarczej terenów wiejskich i pielęgnowania kultury rolnej,
- d. utrzymania i podniesienia atrakcyjności krajobrazu Gminy Michałowice, jako czynnika rozwoju gospodarczego,
- e. poprawy atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy, poprzez zwiększenie długości ścieżek spacerowych i tras rowerowych oraz rozwój konkurencyjnych, markowych produktów turystycznych o charakterze regionalnym,
- f. komercjalizacji oferty turystycznej oraz sportowo-rekreacyjnej poprzez opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu promocji i informacji turystycznej,
- g. poprawy dostępności komunikacyjnej, poprzez tworzenie nowych oraz reorganizację oferowanych połączeń autobusowych w obrębie Gminy oraz pomiędzy Gminą a Krakowem, dzięki powiązaniu rozkładów jazdy oraz rozwojowi zintegrowanych ofert taryfowo-biletowych.

Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

W dokumencie strategii rozwoju powiatu Gmina Michałowice nie jest klasyfikowana ani jako obszar generujący nadmierną uciążliwość dla środowiska, ani jako szczególnie przyczyniający się do dobrego stanu środowiska, w takich kategoriach jak: ilość emisji zanieczyszczeń gazowych, odsetek zebranych selektywnie odpadów, stopień minimalizacji skutków występowania powodzi i susz, powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji.

Do terenów Gminy Michałowice należą objęte ochroną parki krajobrazowe wraz z otulinami, tj. Dłubniański Parki Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie.

Diagnoza poczyniona na podstawie badania opinii mieszkańców Gminy Michałowice oraz analizy treści nadrzędnych dokumentów strategicznych powiatu i województwa wskazuje, że w strategii rozwoju Gminy Michałowice, w wymiarze przestrzennym, należy uwzględnić działania na rzecz:

- a. redukcji zanieczyszczeń związanych z tzw. niską emisją poprzez program wymiany nisko sprawnych kotłów na paliwa stałe, a także rozwoju transportu publicznego i rozwijania systemu ścieżek rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach,
- b. ochrony środowiska, poprzez opracowanie i wdrożenie programu edukacji ekologicznej oraz programu działań zapobiegających i ograniczających wytwarzanie i składowanie odpadów, także promowanie wykorzystywania odpadów jako zasobów,
- c. wzmacniania zaangażowania liderów lokalnych w sprawy wspólne, poprzez rozwój kompetencji, wzmocnienie organizacyjne i finansowe organizacji pozarządowych,
- d. przeciwdziałania niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy na tereny wiejskie, poprzez wzmocnienie procesów planowania przestrzennego w Gminie,
- e. poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.

Wnioski z badania opinii mieszkańców

Zdaniem mieszkańców poziom życia w Gminie Michałowice uległ w ostatnich latach poprawie i jest na dobrym poziomie. Gmina jest postrzegana jako średnio zamożna. Zwrócono uwagę na poprawę dostępu do infrastruktury i usług kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.

Gmina jest oceniana jako miejsce przyjazne mieszkańcom, spokojne, bogate w obszary zielone, względnie bezpieczne, atrakcyjne dla mieszkańców, szczególnie dla rodzin z dziećmi. Mieszkańcy chcieliby zwiększenia poziomu atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania, pracy oraz aktywnego wypoczynku. Gmina powinna zapewniać poczucie bezpieczeństwa, które jest definiowane jako: dostępność wyremontowanych chodników, oświetlenie dróg, dostępność ścieżek rowerowych, progi zwalniające. Mieszkańcy chcieliby, aby w Gminie z jeszcze większym zaangażowaniem dbano o czystość oraz ekologię i aby kontynuowano dofinansowanie wymiany kotłów w celu minimalizacji zanieczyszczeń powietrza.

Zadowolające są usługi oferowane przez Urząd Gminy w Michałowicach oraz podległe jednostki organizacyjne. Źródło informacji o Gminie stanowi dla mieszkańców najczęściej lokalna gazeta, strona internetowa oraz profil na Facebooku. Mieszkańcy są zainteresowani spotkaniami z przedstawicielami władz Gminy i chcą włączać się w sprawy i decyzje dotyczące życia i rozwoju Gminy.

Do najmocniejszych stron Gminy Michałowice zaliczono:

- położenie blisko Krakowa,
- lokalną przedsiębiorczość i lokalne produkty,
- sprawność obsługi spraw formalnych, urzędowych,
- dbałość o tradycje mocno osadzone w historii i kulturze gminy (np. Kadrówka, Szlak Św. Jakuba, święto Kwitnącej Jabłoni),
- walory przyrodnicze i atrakcyjne szlaki turystyczne,
- zaangażowanie mieszkańców w sprawy społeczne.

Do aspektów wymagających intensyfikacji prac i stałego rozwoju zaliczono:

- infrastrukturę drogową (ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie, parkingi, przejścia dla pieszych, progi zwalniające),
- likwidację barier architektonicznych,
- unowocześnienie i doposażenie infrastruktury edukacyjnej dla kształcenia formalnego i pozaformalnego,
- poprawę komunikacji publicznej na terenie Gminy oraz między Gminą i Krakowem,
- objęcie siecią kanalizacyjną wszystkich miejscowości Gminy,
- dostępność obiektów integracji społecznej, rekreacji i wypoczynku.

Gmina Michałowice - Analiza SWOT

Analiza SWOT - ang. *strengths* (mocne strony - uwarunkowania wewnętrzne), *weaknesses* (słabe strony - uwarunkowania wewnętrzne), *opportunities* (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu - uwarunkowania zewnętrzne), *threats* (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu - uwarunkowania zewnętrzne) posłużyła jako metoda do planowania rozwoju strategicznego Gminy Michałowice do roku 2030.

Identyfikacja **mocnych** i **słabych stron** oraz **szans** i **zagrożeń** powinna umożliwić wykorzystanie w procesie rozwoju Gminy Michałowice jej wszelkich atutów i sprzyjających okoliczności, tym samym niwelując ewentualne skutki słabości oraz czynników zewnętrznych niekorzystnych dla rozwoju.

Analiza SWOT została przeprowadzona dla Gminy Michałowice jako część *Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021–2030*. Obejmuje główne elementy mające wpływ na rozwój Gminy i poprawę jej atrakcyjności na mapach regionu i kraju.

Podstawę analizy stanowią dane i informacje uzyskane w toku prac nad Strategią, tj.:

- przeprowadzonej ankietyzacji mieszkańców Gminy Michałowice,
- spotkań warsztatowych z różnymi grupami społecznymi Gminy Michałowice,
- materiałów dostarczonych przez Urząd Gminy Michałowice,
- danych z Głównego Urzędu Statystycznego (m.in Banku Danych Lokalnych)
- nadrzędnych wytycznych Powiatu Krakowskiego i Województwa Małopolskiego.

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny

	Mocne strony	Słabe strony
Wymiar społeczny <i>Demografia, Migracja, Mieszkalnictwo, Aktywność, Społeczna, Edukacja, Opieka społeczna, Zdrowie, Kultura, Rekreacja, Zarządzanie, Administracja.</i>	– aktywność społeczna mieszkańców (włączanie się w sprawy lokalne osób osiedlających się na terenie gminy, angażowanie się mieszkańców w działalność i przyszłość gminy – badanie opinii, konsultacje społeczne), – sprawnie działający sektor NGO (znacząca aktywność obywatelska, duża liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych), – atrakcyjna oferta życia kulturalnego i społecznego, – dbałość o tradycję (tradycje mocno zakorzenione w kulturze gminy - Kadrówka, Szlak Św. Jakuba, Sanktuarium w Więclawicach, święto Kwitnącej Jabłoni), – organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych (okazja do spotkania osób zarządzających gminą z mieszkańcami), – dostęp do informacji o prowadzonej działalności gminy, – zaangażowanie ludzi (i ich kompetencji), którzy w przyszłości mogliby stać się liderami lokalnych społeczności (nauczyciele, społecznicy), – potencjał gminnych mediów publicznych (w tym gazet) dający możliwość przekazu informacji i przekazu promującego gminę, – rozwijająca się infrastruktura sportowa oraz oferta kulturalna i turystyczna, – promocja na zewnątrz lokalnych tradycji i świąt.	– słaba infrastruktura komunikacyjna Gmina – Kraków (nieadekwatne do poziomu potrzeb skomunikowanie z Krakowem, nadmierne korki uliczne,,), – słabe skomunikowanie sołectw (zbyt rzadko kursujące środki transportu publicznego wobec potrzeb mieszkańców, szczególnie dzieci w wieku szkolnym i nauczycieli), – niski poziom identyfikacji części mieszkańców z gminą (traktowanie gminy Michałowice jako podkrakowskiej „sypialni”), – nierównomierne tempo i poziom rozwoju w poszczególnych sołectwach (wolne tempo montażu instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych), – niedobór placówek usług społecznych, – nierównomierna w poszczególnych miejscowościach Gminy dostępność zaplecza infrastrukturalnego z zakresu kultury, sportu oraz edukacji szkolnej i pozaszkolnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych, – brak placówek opiekuńczo - wychowawczych świadczących usługi dla dzieci i dorosłych o specjalnych potrzebach (konieczność dojazdu do odległych placówek).

	Szanse	Zagrożenia
Wymiar społeczny <i>Demografia, Migracja, Mieszkalnictwo, Aktywność, Społeczna, Edukacja, Opieka społeczna, Zdrowie, Kultura, Rekreacja, Zarządzanie, Administracja.</i>	– korzystna struktura demograficzna (młode społeczeństwo, wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym), – atrakcyjne położenie geograficzne; bliskość Krakowa jako miejsca pracy, edukacji na poziomie średnim i wyższym, życia kulturalnego, oferującego usługi wyższego rzędu, – intensyfikacja migracji z Krakowa wpływająca na rozwój kapitału społecznego w gminie, – duże obszary terenów chronionych (dwa parki krajobrazowe), - – planowana budowa drogi ekspresowej S-7,	– konieczność uwzględnienia dynamicznie zwiększającej się liczby mieszkańców i ich potrzeb - – sąsiedztwo Krakowa (przejmowanie przez Kraków funkcji kulturalnej, oświatowej, tym samym utrata odrębności kulturowej wsi podkrakowskiej od kultury wielkomiejskiej krakowskiej), – zjawisko „odpływu” dzieci do innych szkół, poza terenem gminy, – zmienność obowiązującego prawa, – decentralizacja.

Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy

	Mocne strony	Słabe strony
Wymiar gospodarczy <i>Infrastruktura, Przedsiębiorczość, Praca, Komunikacja, Turystyka.</i>	– zwiększający się poziom pokrycia gminy siecią gazową, wodociągową i kanalizacyjną, – duża liczba działających na terenie gminy przedsiębiorstw, – lokalne/regionalne produkty (organizacja targów lokalnych), – sprawność działania Urzędu Gminy, – budowa parkingu "Parkuj i Jedź" na terenie gminy, – doświadczenie urzędników w aplikowaniu o fundusze UE, – doświadczenie urzędników w zarządzaniu projektami UE, – korzystne położenie względem sieci komunikacyjnej (trasa S7), – duży potencjał kulturowy, liczne zabytki i ciekawe wydarzenia kulturalne wokół lokalnych tradycji i świąt, – walory przyrodnicze, atrakcyjne szlaki turystyczne, dużo obszarów zielonych sprzyjających rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej, – obecność małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy, – możliwość rozwoju gospodarczego w oparciu o kapitały: ludzki i społeczny – rozwijająca się infrastruktura sportowa oraz oferta kulturalna i turystyczna – możliwość finansowania przedsięwzięć gospodarczych z zewnętrznych środków finansowych, – migracja przedsiębiorstw do gminy.	– niedostatecznie rozwinięta infrastruktura dla pieszych (przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna, oświetlenie dróg, chodniki, progi zwalniające), – brak strategii promocji lokalnego biznesu i sprzedaży lokalnych produktów, – brak lokalnego jarmarku i promowania regionalnych produktów, – brak miejsc do spotkań biznesowych, przestrzeni coworkingowych, współdzielonej infrastruktury biznesowej, – słaba oferta stymulująca rozwój lokalnego biznesu (szkolenia, doradztwo, networking, wsparcie pomocowe), – mały rynek pracy, – niewielka liczba bezpiecznych ciągów rowerowych, – niewystarczająca liczba kursów środków transportu publicznego pomiędzy sołectwami gminy, – niedostosowanie architektoniczne części obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, – nieefektywne połączenia transportowe z miastem Kraków, – duży ruch samochodów prywatnych, zbyt słabe wykorzystanie transportu publicznego, tym samym duże obciążenie dróg powiatowych i gminnych, – zawężenie oferty części firm ze względu na bliskość Krakowa - szczególnie w zakresie oferty turystycznej i noclegowej, – mała liczba komercyjnych miejsc noclegowych/hoteli/moteli, – niedostateczna promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie, – mała liczba dużych sklepów na terenie gminy, – brak jednoznacznej rozpoznawalnej własnej marki – kojarzonej z gminą.

	Szanse	Zagrożenia
Wymiar gospodarczy <i>Infrastruktura, Przedsiębiorczość, Praca, Komunikacja, Turystyka.</i>	– możliwość wykorzystania potencjału rolniczego np. rozwijając rolnictwo ekologiczne, – trend dotyczący doceniania walorów krajobrazowych terenów podmiejskich, – docenianie i korzystanie z potencjału tradycji i kultury miejscowości podmiejskich, – rozwijająca się turystyka rekreacyjna, weekendowa, – rozwój produktów turystycznych związanych z regionem, – wzrost poziomu zainteresowania społeczeństwa turystyką aktywną (przy wykorzystaniu terenów zielonych), – wzrost zainteresowania gminą przez potencjalnych inwestorów, – dostępność funduszy europejskich na rewitalizację zabytków, – potencjał bliskiego otoczenia Krakowa. – udział w projektach metropolitalnych, takich jak Kraków Metropolitan Area for Business	– upadający sektor rolnictwa, – poszerzanie się zakresu zadań nakładanych na samorządy i związany z tym wzrost wydatków, – brak wspólnej strategii turystycznej powiatu, szczególnie dla turystyki weekendowej, agroturystyki i rekreacji, – niewystarczające inwestycje w bezpieczne ciągi rowerowe służące jako zamiennik transportu samochodowego lub publicznego, – konkurencja ze strony okolicznych, większych miast (głównie Krakowa), które posiadają bardziej rozbudowaną infrastrukturę rozrywkową, – wzrost poziomu zainteresowania miastami i gminami konkurencyjnymi - brak jednoznacznej i wyraźnej kampanii promocyjnej, – małe zainteresowanie turystów samymi zabytkami, legendami, terenami zielonymi i wydarzeniami (każda gmina ma takie elementy), – duża liczba profesjonalnych kampanii promocyjnych okolicznych miast i regionów, – duża liczba gmin o podobnym potencjale, – brak szeroko pojętego dostępu do Internetu dla wszystkich jako elementu zasobów bezpieczeństwa i gotowości na wypadek zdarzeń kryzysowych.

Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny

	Mocne strony	Słabe strony
Wymiar przestrzenny <i>Środowisko, Estetyka, Wizerunek.</i>	– wysoki udział powierzchni terenów zielonych (sąsiedztwo parków krajobrazowych), – bardzo dobre środowisko naturalne (tereny chronione, czyste powietrze), – gospodarowanie odpadami (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych - PSZOK), – brak przemysłu ciężkiego na terenie gminy powodującego zanieczyszczenia, – bliskie sąsiedztwo z Krakowem zachęcające mieszkańców miasta do aktywnego wypoczynku na "terenach zielonych" gminy, – media lokalne, – widoczność gminy w sieci Internet, – dbałość o informowanie mieszkańców i turystów o nowościach i wydarzeniach kulturalnych, – występujące i zarejestrowane pomniki przyrody, – oferta lokalnych produktów turystycznych (głównie zabytków i tras rowerowych), – wysoka ocena mieszkańców dotycząca angażowania się władz w sprawy gminy oraz tworzenia mieszkańcom warunków włączania się w sprawy gminy, – udział gminy w życiu społecznym, ekonomicznym, gospodarczym (współpraca przy organizowaniu wydarzeń), – obecność małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy (wizerunek miejsca sprzyjającego rozwojowi sektora MŚP), – posiadanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Michałowice.	– problem niskiej emisji, związanej głównie z wykorzystaniem nieefektywnych źródeł ciepła, – postępująca suburbanizacja obszaru, – powolna renowacja i konserwacja budynków, – niedostateczna liczba pozytywnych skojarzeń związanych z gminą, – niski poziom wiedzy na temat gminy, szczególnie u mieszkańców napływowych, – sporadyczne skojarzenia z nowoczesnością, częstsze z tradycją, – brak wyraźnego, jednoznacznego symbolu kojarzącego się z gminą, – brak unikalnej cechy, na której mogłaby opierać się kampania promocyjna gminy.

	Szanse	Zagrożenia
Wymiar przestrzenny <i>Środowisko, Estetyka, Wizerunek.</i>	– realizacja Planów Gospodarki Niskoemisyjnej w gminie, – wzrastające wymagania mieszkańców co do podnoszenia jakości przestrzeni publicznej w zakresie ładu, estetyki, jakości i rodzaju funkcji danych terenów mogą stanowić impuls do korzystnych zmian w przestrzeni publicznej, – podnoszenie atrakcyjności terenów mieszkaniowych poprzez wprowadzanie zróżnicowanego zagospodarowania – zieleni, funkcji sportowo-rekreacyjnych, usługowych, – rosnące zainteresowanie mieszkańców kwestiami związanymi z ochroną środowiska, szczególnie powietrza atmosferycznego, – rosnące zainteresowanie wśród mieszkańców podłączeniem do sieci wod.-kan. oraz przyłączeniem do sieci gazowej, – członkostwo w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska	– zanieczyszczenie powietrza pyłami pochodzącymi z niskiej emisji oraz z bliskiego sąsiedztwa aglomeracji krakowskiej, – niewystarczające środki na finansowanie gospodarki niskoemisyjnej, – proces niekontrolowanej suburbanizacji negatywnie wpływający na spójność i ład przestrzenny, – niska świadomość ekologiczna części mieszkańców gminy, – duża liczba profesjonalnych kampanii promocyjnych okolicznych miast i regionów, – duża liczba gmin o podobnym potencjale.

Analiza SWOT wskazuje, że do kluczowych potencjałów Gminy Michałowice, które w największym stopniu oddziałują obecnie i mogą także oddziaływać na jej rozwój w najbliższym dziesięcioleciu należy zaliczyć:

- atrakcyjne gospodarczo i turystycznie położenie gminy (obecny potencjał),
- powiązanie z przestrzenią aglomeracji krakowskiej¹ (obecny potencjał),
- walory przyrodnicze i krajobrazowe (obecny potencjał),
- atrakcyjny historycznie i kulturowo obszar Małopolski (obecny potencjał),
- konkurencyjną gospodarkę bazującą na lokalnych produktach (obecny potencjał),
- atrakcyjną przestrzeń do życia (rozwijany potencjał),
- dostosowaną do potrzeb mieszkańców infrastrukturę społeczną oraz wysokiej jakości usługi publiczne (rozwijany potencjał),
- kapitał ludzki i społeczny (rozwijany potencjał).

¹ **Aglomeracja krakowska** – inaczej Krakowski Obszar Metropolitalny zajmuje powierzchnię 52 gmin. Obszar dzieli się na centralny ośrodek metropolitalny (czyli Kraków) oraz strefę zewnętrzną, składającą się ze strefy podmiejskiej, tzw. strefy "dojazdów do pracy" oraz zewnętrzną strefę otaczającą

CZĘŚĆ II. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY MICHAŁOWICE
2021-2030

Gmina Michałowice – Wizja

W niniejszej części **Strategii Rozwoju Gminy Michałowice 2021-2030** przedstawiono wizję Gminy Michałowice oraz cele strategiczne, przyporządkowane im cele operacyjne oraz kierunki działań.

Głównym zadaniem przed jakim stoją władze samorządowe jest ukształtowanie wizerunku gminy przyjaznej dla mieszkańców, skutecznej w rozwoju gospodarczym i przestrzennym, atrakcyjnej dla spędzania wolnego czasu, rozwoju turystyki i rekreacji. Szczególnie ważne staje się zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa.

Wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań, pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio zaplanować i skoordynować niezbędne do realizacji zadania i czynności, układając je w spójny harmonogram. Zadania i czynności powinny przyczynić się do osiągnięcia sformułowanych przez Gminę Michałowice celów operacyjnych, a przez nie – celów strategicznych, a co za tym idzie – realizację Wizji 2030.

Wizja jest zwięzłym określeniem przyszłego obrazu Gminy Michałowice. To pogląd o przyszłości, akcentujący pożądane cechy Michałowic w roku 2030, wynikające z możliwości rozwoju i wykorzystania potencjału gminy i regionu.

Gmina Michałowice w roku 2030 jest bezpiecznym, dostosowanym infrastrukturalnie, atrakcyjnym krajobrazowo i kulturowo miejscem zamieszkania, pracy i edukacji, a także spędzania czasu wolnego.

Gmina Michałowice jest zintegrowana komunikacyjnie z aglomeracją krakowską. Inteligentnie korzysta z zasobów środowiska naturalnego, walorów krajobrazowych, dziedzictwa lokalnej i regionalnej przeszłości, potencjału intelektualnego i aktywności swych mieszkańców.

Rysunek 1. Gmina Michałowice - wizja

Oprac. własne

Tabela 4 Gmina Michałowice - Schemat celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030

ŚRODOWISKO	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ	SPOŁECZEŃSTWO	GOSPODARKA	INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE
Cel strategiczny 1: <i>Czyste środowisko i przyjazne otoczenie</i>	Cel strategiczny 2: <i>Nowoczesny transport publiczny i infrastruktura drogowa</i>	Cel strategiczny 3: <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i>	Cel strategiczny 4 <i>Korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości</i>	Cel strategiczny 5: <i>Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice</i>
Cele operacyjne: 1.1 Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. 1.2 Wydajna i zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa. 1.3 Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. 1.4. Skuteczny system gospodarowania odpadami. 1.5. Kształtowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców Gminy Michałowice.	Cele operacyjne: 2.1 Zapewnienie efektywnego i zintegrowanego transportu publicznego. 2.2 Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej. 2.3 Poprawa jakości i przepustowości dróg powiatowych i gminnych oraz podniesienie poziomu porządku i bezpieczeństwa publicznego	Cele operacyjne: 3.1 Poprawa jakości kształcenia oraz bezpieczne i komfortowe placówki oświatowe. 3.2 Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i okołodrowotnych. 3.3 Poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej.	Cele operacyjne: 4.1 Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz wzrost konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw. 4.2 Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i sprzedaży bezpośredniej.	Cele operacyjne: 5.1 Kształtowanie wizerunku Gminy Michałowice. 5.2 Zwiększenie partycypacji mieszkańców w sprawach publicznych. 5.3 Integracja ludności napływowej (nowych mieszkańców) z ludnością lokalną, z kulturą i historią miejsca. 5.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. 5.5. Nowoczesna administracja i cyfryzacja.

Cel strategiczny 1 Czyste środowisko i przyjazne otoczenie

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
1.1 Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.	1. Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła		sztuki
	2. Długość wybudowanych ścieżek rowerowych		km
	3. Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych z zakresu ochrony powietrza		sztuki
Kierunki działania: Ważnym aspektem działalności Gminy jest podnoszenie stopnia świadomości ekologicznej mieszkańców, szczególnie w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego. Realizacja celu odbywać się będzie poprzez działania adaptacyjne, niepochopte, związane z obszarem ochrony powietrza atmosferycznego. Organizowanie kampanii na rzecz pobudzania i rozwoju świadomości ekologicznej pozwoli mieszkańcom zrozumieć i zaakceptować zasadność modernizacji źródeł ciepła. Zastąpienie pieców węglowych urządzeniami mniej szkodliwymi dla środowiska i wygodniejszymi w obsłudze pozwoli na obniżenie poziomu emisji CO ₂ . Poprawie jakości powietrza w gminie będzie też sprzyjać budowa trasy rowerowej. Istotnym aspektem będzie również zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej informacji o instalacji OZE zarówno w budynkach jedno i wielorodzinnych, jak i w budynkach użyteczności publicznej.			
Oczekiwane rezultaty: - wsparcie udzielone mieszkańcom Gminy w ramach programów wymiany nieefektywnych źródeł ciepła poprzez działania doradcze, - rozwinięty system ścieżek rowerowych jako alternatywny sposób przemieszczania się na krótkich odcinkach, - opracowany i wdrożony program edukacji ekologicznej (cykle wykładów, prelekcji, spotkań ze specjalistami w szkołach, przedszkolach, Urzędzie Gminy).			
System realizacji strategii			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
1.1.1 Wymiana pieców węglowych na terenie Gminy Michałowice	Referat Ochrony Środowiska	5 000 000,00 RPO WM, program „Czyste powietrze”, Fundusze Europejskie na	

		Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS), inne źródła finansowania
1.1.2 Termomodernizacja budynku remizy OSP Wilczkowice na dz. nr 49/4 w m. Wilczkowice, gm. Michałowice	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	161 453,00 WFOŚ, środki własne
1.1.3 Montaż instalacji OZE w budynkach jedno i wielorodzinnych	Referat Ochrony Środowiska	10 000 000,00 RPO WM, FEnIKS ,
1.1.4 Montaż instalacji OZE na budynkach komunalnych	Referat Ochrony Środowiska	500 000,00 RPO WM WFOŚiGW, FEnIKS

Cel strategiczny 1 Czyste środowisko i przyjazne otoczenie

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
1.2 Wydajna i zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa.	1. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej		km
	2. Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej		osoby
Kierunki działania: Stan instalacji techniczno-sanitarnych w gminie kształtuje się na średnim poziomie. Sukcesywnie zwiększa się liczba kilometrów sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Jednakże, widać dużą dysproporcję między siecią wodociągową a kanalizacyjną. Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury technicznej na terenie gminy Michałowice na rok 2019 dla sieci wodociągowej jest równa 99,2 %, a dla sieci kanalizacyjnej wynosi 19,2 % ogółu budynków mieszkalnych. Według stanu z roku 2019 w Gminie Michałowice użytkowa infrastruktura wodno-kanalizacyjna składała się z 220,6 km sieci wodociągowej i 70,0 km sieci kanalizacyjnej. Dla zapewnienia korzystnych warunków do życia i prowadzenia działalności gospodarczej niezbędna jest poprawa gospodarki ściekowej na terenie Gminy Michałowice wraz z poprawą jakości wód powierzchniowych. Ważne jest też ograniczenie ilości zanieczyszczeń trafiających do gruntu, systematyczne uszczelnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej, identyfikacja źródeł zanieczyszczeń oraz ich ograniczenie, monitorowanie stanu sieci, a także opracowanie koncepcji retencjonowania wód opadowych, promowanie i zachęcanie mieszkańców do retencjonowania wody opadowej u źródła. Dlatego w najbliższym dziesięcioleciu planuje się realizację projektów budowy kanalizacji, wodociągów, zbiorników retencyjnych oraz rozwijanie świadomości mieszkańców w tym zakresie.			
Oczekiwane rezultaty: - włączone do sieci kanalizacyjnej 50% budynków mieszkalnych, - włączone do sieci kanalizacyjnej 50% budynków o przeznaczeniu innym aniżeli mieszkaniowe.			
System realizacji strategii			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
1.2.1 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Michałowice, ul. Kwiatowa, Jutrzenki, Spokojna, Nad Strugą,	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	7 700 000,00	

Miła, Działkowa, Wiśniowa, Jana Pawła II, Leśna, Krakowska do Zerwanej, Krakowska do Marglowej,		RPO WM, Krajowy Program Odbudowy (KPO), Program Inwestycji Strategicznych (PIS), FEnIKS,
1.2.2 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Masłomiąca, rejon ulic Widerska, Dębowa	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	900 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.3 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zerwana	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 000 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.4 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Górna Wieś, ul. Orzechowa, Zachodnia	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 800 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.5 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Raciborowice, ul. Rzeczna, Długosza, Długosza-Krajobrazowa, Wawelska-Prawda	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	3 550 000,00 RPO WM, KPO, PIS, FEnIKS
1.2.6 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Książniczki, ul. Brzezina	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 150 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.7 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Młodziejowice, ul. Stoczki, Awdańców	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 800 000,00 RPO WM, KPO, PIS, FEnIKS
1.2.8 Budowa zbiornika wody w Kozierowie	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 400 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.9 Budowa zbiornika wody w Michałowicach, ul. Leśna	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	2 090 000,00 RPO WM, KPO, PIS, FEnIKS
1.2.10 Budowa wodociągu w miejscowości Masłomiąca, ul. Leśna	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 000 000,00 RPO WM, KPO, PIS, FEnIKS,

1.2.11 Budowa wodociągu w miejscowości Michałowice, ul. Warszawka	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	840 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.12 Budowa ujęcia wody w Michałowicach, ul. Leśna, ul. Michałki, ul. Rzemieślnicza	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	1 230 000,00 RPO WM, KPO, PIS FEnIKS
1.2.13 Budowa ujęcia wody w miejscowości Młodziejowice	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	330 000,00 RPO WM, KPO, PIS, FEnIKS
1.2.14 Budowa stacji zlewczej	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	300 000,00 RPO WM, KPO, PIS, FEnIKS

Cel strategiczny 1 Czyste środowisko i przyjazne otoczenie

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
1.3 Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.	1. Wartość wydatków związanych z aranżacją terenów zielonych.		PLN
	2. Liczba zaaranżowanych terenów zielonych.		sztuki
	4. Liczba inwestycji mających na celu rewitalizację obszarów zaniedbanych/zdegradowanych.		sztuki
	5. Liczba budynków użyteczności publicznej, w których wprowadzono infrastrukturę dla osób niepełnosprawnych.		sztuki
Kierunki działania: Mieszkańcy Gminy cenią sobie zadbaną i funkcjonalną przestrzeń publiczną. Aranżacja przestrzeni publicznej, instalacja obiektów małej architektury, tworzenie parków, zieleńców oraz stref rekreacyjnych będzie zachęcać mieszkańców do korzystania z przestrzeni publicznej, spędzania wolnego czasu poza domem, integracji. Dobrze zorganizowana i przyjazna przestrzeń publiczna może odgrywać ważną funkcję społeczną, ludyczną, edukacyjną, proekologiczną. Estetyka przestrzeni to istotna kwestia wizerunkowa zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających. Elementy małej architektury dobrze ze sobą skomponowane tworzą atrakcyjną całość zwiększając tym samym estetykę. Liczne obszary zielone i tereny przeznaczone do rekreacji zyskują znaczenie jako ważne dla mieszkańców. Tereny sportowe i rekreacyjne, np.: parki miejskie, , place zabaw spełniają wiele potrzeb lokalnej społeczności, pełnią również funkcje środowiskowe i przyczyniają się do polepszenia jakości powietrza i wody. W ramach procesu modernizacji należy dostosować istniejące obiekty sportowe do współczesnych standardów oraz uzupełnić ofertę o nowe atrakcje. Zwiększenie oferty rekreacyjnej powinno służyć różnym grupom społecznym. Współcześnie zauważalny jest zwiększony poziom degradacji zieleni ulicznej. Dlatego bardzo istotne jest zwiększenie obszarów zielonych i dbałość o obszary już istniejące. Mała ilość drzew, krzewów, kwiatów oraz innych ozdóbników zmniejsza jakość wizualną przestrzeni gminy oraz zmniejsza atrakcyjność i przyjazność miejsc. Innym ważnym aspektem jest poprawa standardu technicznego budynków gminnych poprzez wykonywanie prac remontowych i termomodernizacyjnych. Niezwykle istotna jest dbałość o wygląd budynków, zarówno tych nowszych i tych zabytkowych. Takie działanie odpowiada założeniom przyjętym w programie rewitalizacji i poprawi komfort życia mieszkańców oraz zwiększy walory estetyczne.			
Oczekiwane rezultaty: - zaaranżowane tereny zielone w różnych miejscowościach Gminy Michałowice, - zrewitalizowane i oddane do użytku mieszkańców obszary zaniedbane, - obiekty użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób z niepełnościami.			

System realizacji strategii		
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
1.3.1 Utworzenie parku gminnego na terenie gminy Michałowice.	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska	1 000 000,00 RPO WM, WFOŚiGW, FEnIKS
1.3.2 Zagospodarowanie centrum miejscowości Raciborowice	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 350 000,00 RPO WM, FEnIKS
1.3.3 Budowa placu targowego w Michałowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	500 000,00 RPO WM
1.3.4 Budowa ścieżek edukacyjnych na terenie gminy Michałowice	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska	100 000,00 NFOŚiGW, WFOŚiGW

Cel strategiczny 1 *Czyste środowisko i przyjazne otoczenie*

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
1.4 Skuteczny system gospodarowania odpadami.	1. Liczba przeprowadzonych kontroli segregacji odpadów.		sztuki
	2. Liczba przeprowadzonych kampanii na rzecz rozwoju świadomości ekologicznej mieszkańców.		sztuki
	3. Liczba podjętych inwestycji w gospodarkę odpadami.		sztuki
Kierunki działania: Masa odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku na terenie gminy Michałowice wynosi 3 633,51 t, a ilość odpadów komunalnych produkowanych przez jednego mieszkańca na rok 2019 to 341 kg. Ze względu na konieczność zapewnienia zrównoważonego rozwoju, który polega na takim powiązaniu wzrostu gospodarczego, że zaspokaja on potrzeby obecnego pokolenia, nie umniejszając szans przyszłych pokoleń na zaspokojenie swoich potrzeb, przy jednoczesnej dbałości o ochronę środowiska i zasoby naturalne, niezwykle ważne jest prowadzenie inwestycji mających na celu opracowanie skutecznego systemu gospodarowania odpadami. Oprócz odpowiednich inwestycji niezbędny jest także monitoring wykonawcy świadczącego usługi odbioru odpadów oraz regularna kontrola segregacji odpadów. Ponadto mieszkańcy Gminy powinni być świadomi odpowiedzialności jaka ciąży na każdym obywatelu w dziedzinie gospodarowania odpadami, stąd potrzebne są kampanie edukacyjne dotyczące segregacji odpadów i innych aspektów ochrony środowiska.			
Oczekiwane rezultaty: - opracowany i wdrożony program monitoringu segregacji odpadów, - cyklicznie organizowane w różnych miejscach na terenie Gminy i w różnych formach kampanie na rzecz budowania świadomości ekologicznej mieszkańców, - zrealizowane projekty inwestycyjne dotyczące gospodarki odpadami.			
System realizacji strategii			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
1.4.1 Monitoring wykonawcy świadczącego usługi odbioru odpadów.	Referat Ochrony Środowiska	W ramach zadań referatu	
1.4.2 Kontrola segregacji odpadów.	Referat Ochrony Środowiska	W ramach zadań referatu	

1.4.3 Kampania edukacyjno-informacyjna dotycząca segregacji odpadów skierowana do mieszkańców Gminy Michałowice.	Referat Ochrony Środowiska Referat Rozwoju i Promocji	63 000,00 Środki własne, NFOŚiGW
--	--	-------------------------------------

Cel strategiczny 1 *Czyste środowisko i przyjazne otoczenie*

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
1.5 Kształtowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców Gminy Michałowice.	1. Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych.		sztuki
	2. Wysokość nakładów na ekologiczne kampanie edukacyjne.		PLN
Kierunki działania: Świadomość ekologiczna jest istotna zarówno z punktu widzenia ochrony zdrowia, jak również ekonomii. Zrównoważony rozwój Gminy, zadbane środowisko naturalne oraz jego zasoby przez mieszkańców mają znaczący wpływ na jakość życia w Gminie. Nieustające podnoszenie świadomości ekologicznej jest konieczne nie tylko wśród dzieci i młodzieży szkolnej, ale we wszystkich grupach wiekowych i środowiskach społecznych. Pomocne w tym zakresie jest podejmowanie różnorodnych form edukacyjnych, organizacja wydarzeń i imprez proekologicznych oraz kampanii promujących to zagadnienie w mediach społecznościowych, prasie i innych środkach przekazu, które z jednej strony uświadomią mieszkańcom znaczenie ekologii, z innej wskażą konkretne propozycje lepszych rozwiązań (np. OZE) w prowadzeniu gospodarstwa domowego bądź rozwoju przedsiębiorstw. Z tego względu niezbędne wydaje się opracowanie i wdrożenie programu edukacji ekologicznej (edukacja dla budowania „społeczeństwa recyklingu”) oraz programu działań zapobiegających i ograniczających wytwarzanie i składowanie odpadów, także promowanie wykorzystywania odpadów jako zasobów.			
Oczekiwane rezultaty: - opracowany i konsekwentnie realizowany program edukacyjny na rzecz kształtowania postaw proekologicznych mieszkańców Gminy, - opracowana i konsekwentnie, długoterminowo, realizowana w mediach strategia edukacyjno-promocyjna z zakresu indywidualnego zarządzania środowiskiem.			
System realizacji strategii			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
1.5.1 Kontynuacja kampanii promocyjnej „Czyste powietrze – nasza wspólna sprawa”.	Referat Ochrony Środowiska, Referat Rozwoju i Promocji	100 000,00 RPO WM, środki własne	
1.5.2 Kampania edukacyjna dotycząca recyklingu i upcyklingu.	Referat Ochrony Środowiska, Referat Rozwoju i Promocji	100 000,00 NFOŚiGW, WFOŚiGW RPO WM, WFOŚiGW, środki własne	

1.5.3 Promocja i prowadzenie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych do zmian klimatu	Referat Ochrony Środowiska, Referat Rozwoju i Promocji, Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 000 000,00 RPO WM, WFOŚiGW, środki własne
---	--	--

Cel strategiczny 2 Nowoczesny transport publiczny i infrastruktura drogowa

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
2.1 Zapewnienie efektywnego i zintegrowanego transportu publicznego.	1. Liczba wybudowanych parkingów.		sztuki
	2. Liczba kursów autobusów aglomeracyjnych.		sztuki
	3. Liczba kursów środków transportu publicznego.		sztuki
	4. Wartość inwestycji/wydatków na transport publiczny.		PLN
Kierunki działania: W roku 2019 Gmina Michałowice przeznaczyła z budżetu 4 730 315, 48 zł na transport i łączność. Kwota ta zmniejszyła się o 2 400 494,99 zł w stosunku do roku 2018. Na terenie gminy Michałowice zlokalizowanych jest 40 przystanków, o 3 więcej niż w 2018 r. Aby zwiększyć atrakcyjność usług komunikacji publicznej, a przez to zmniejszyć stopień korzystania z samochodów prywatnych, gmina powinna zwiększyć liczę połączeń i ich częstotliwość, zarówno w obrębie Gminy jak i z miastem Kraków. Istotne jest również zwiększenie komfortu podróży komunikacją zbiorową poprzez instalację wysokiej jakości obiektów na przystankach (ławki, wiaty, udogodnienia dodatkowe). Publiczny transport zbiorowy musi być jednakowo dostępny dla wszystkich jego użytkowników i w tym celu niezbędne jest zapewnienie fizycznej dostępności przystanków i pojazdów np. dla wózków dziecięcych, wózków inwalidzkich, balkoników ułatwiających chodzenie, a także jeśli to możliwe, wdrożenie różnych narzędzi informacyjnych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych np. systemy pomocy wizualnej, komunikaty głosowe. Zwiększenie atrakcyjności usług komunikacji publicznej może zagwarantować także obiekt typu Park&Ride. Dobrze zorganizowany system komunikacji publicznej ma wiele zalet; są to: eliminacja problemu ze znalezieniem miejsca parkingowego, oszczędności na kosztach paliwa, większa możliwość aranżacji czasu spędzanego podczas przejazdu, mniejsza emisja zanieczyszczeń do powietrza, więcej okazji do przemieszczania się pieszo. Dlatego ważnym celem Gminy Michałowice w najbliższym dziesięcioleciu jest rozwój transportu publicznego, poprzez zwiększenie liczby i częstotliwości połączeń zarówno w obrębie Gminy jak i z miastem Kraków.			
Oczekiwane rezultaty: - wyraźna redukcja indywidualnego transportu pasażerskiego na rzecz transportu publicznego, - wygodny i dostosowany do rozpoznanych i stale monitorowanych potrzeb komunikacyjnych system transportu publicznego w obrębie Gminy, jak i pomiędzy Gminą i Krakowem,			

- oddane do użytku obiekty parkingowe typu P&R,
- uruchomione autobusy aglomeracyjne z uwzględnieniem starannie rozpoznanych potrzeb w tym zakresie,
- oddane do użytku obwodnice,
- dostosowanie przystanków do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością.

System realizacji strategii

Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
2.1.1 Budowa obiektu typu Park&Ride w Raciborowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 500 000,00 RPO WM, PIS, KPO FEnIKS,
2.1.2 Budowa obiektu typu Park&Ride w Więclawicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 500 000,00 RPO WM, PIS, KPO, FEnIKS
2.1.3 Uruchomienie nowych linii autobusowych aglomeracyjnych	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	5 000 000,00 Środki własne

Cel strategiczny 2 Nowoczesny transport publiczny i infrastruktura drogowa

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
2.2 Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej.	1. Wartość inwestycji/wydatków na utworzenie tras rowerowych i ścieżek spacerowych.		PLN
	2. Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych.		km
	3. Długość wybudowanych chodników.		km
Kierunki działania: W każdej większej miejscowości przemieszczanie się samochodem, szczególnie w godzinach szczytu jest utrudnione. Drogi są obciążone liczbą włączonych do ruchu samochodów osobowych. Indywidualny transport samochodowy powoduje szybsze zużycie pojazdów, częsty remont dróg, stanowi obciążenie dla budżetu, wpływa na zwiększenie hałasu, a przede wszystkim zwiększa emisję szkodliwych substancji do powietrza. Kierunkiem działania staje się zatem budowa ciągów pieszo-rowerowych. W Gminie Michałowice znajduje się kilka atrakcyjnych szlaków rowerowych. Ich długość nie zwiększyła się na przestrzeni lat 2018-2019 i wynosi 3,3 km. W 2017 roku realizowano projekt "Budowa trasy rowerowej Więclawice - Raciborowice" z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Wartość projektu wyniosła 4 316 687,30 zł, gdzie 1 356 066,78 zł stanowiło dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej. Gmina zainwestowała również w projekt „Budowa trasy rowerowej Książniczki - Kończyce - Raciborowice”, której planowany termin zakończenia to wrzesień 2021 roku. W ramach inwestycji wykonywany jest ciąg pieszo-rowerowy oraz przebudowie ulega droga powiatowa na odcinku Książniczki-Raciborowice. Inwestycja jest realizowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Wartość inwestycji to 6 432 162,00, z czego 2 511 379,39 stanowi dofinansowanie Unii Europejskiej, natomiast pozostała kwota jest pokrywana w równych częściach z budżetu Gminy Michałowice i Powiatu Krakowskiego. Inwestycja wesprze rozwój jednej z mocnych stron Gminy Michałowice, zwiększając atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną obszaru. Mając do dyspozycji rozbudowaną trasę rowerową mieszkańcy będą chętniej korzystać z roweru jako ekologicznego środka transportu aniżeli z samochodu.			
Oczekiwane rezultaty: - rozwinięty system ścieżek rowerowych jako alternatywny sposób przemieszczania się na krótkich odcinkach, - oddane do użytku i wypromowane ciągi pieszo-rowerowe, - znacząco poprawiona dostępność chodników w różnych miejscowościach Gminy.			
System realizacji strategii			

Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
2.2.1. Budowa chodnika z kanalizacją w Michałowicach, ul. Jana Pawła II	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	3 960 000,00 RPO WM, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD)
2.2.2. Budowa ciągu pieszo-rowerowego w Młodziejowicach, ul. Harcerska	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 066 400,00 RPO WM, RFRD
2.2.3 Budowa chodnika Michałowice-Górna Wieś, ul. Graniczna od Leśnej do ul. Górnej	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 771 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.4 Budowa chodnika w miejscowości Więclawice, ul. Wysytek, ul. Centralna	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	675 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.5 Budowa chodnika w miejscowości Młodziejowice, od mostu do ul. Młyńskiej	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	840 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.6 Budowa chodnika w miejscowości Maślomiąca, ul. Długa	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	180 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.7 Budowa chodnika w miejscowości Pielgrzymowice, od ul. Wierzbowej do ul. Rodzinnej	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 986 401,00 RPO WM, RFRD
2.2.8 Budowa chodnika na odcinku Michałowice-Młodziejowice	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	3 090 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.9 Budowa chodnika w miejscowości Michałowice, ul. Jana Pawła II	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	804 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.10 Budowa chodnika w miejscowościach Kozierów i Górna Wieś, ul. Graniczna	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 746 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.11 Budowa chodnika w miejscowościach Więclawice i Sieborowice, ul. Św. Jakuba, Zakrzeńskiego, Grabowiec	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	3 843 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.12 Budowa chodnika w miejscowości Pielgrzymowice, ul. Centralna od ul. Szlak do ul. Wierzbowej	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 594 800,00 RPO WM, RFRD

2.2.13 Budowa chodnika w miejscowościach Zerwana, Wilczkowice, ul. Zielona Dolina	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 574 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.14 Budowa chodnika w miejscowości Zagórzycy, ul. Lubicz, Owocowa	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	3 600 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.15 Budowa chodnika w Miejscowości Michałowice, ul. Warszawka, Smolna. Leśna, Legionowa	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	8 490 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.16 Budowa chodnika na odcinku Więclawice-Zdzięslawice, ul. Św. Izydora, Zgody – I etap	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 335 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.17 Budowa chodnika w miejscowości Zdzięslawice, ul. Zgody etap II	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 095 000,00 RPO WM, RFRD
2.2.18 Budowa chodnika w miejscowości Górna Wieś, ul. Orzechowa	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 200 000,00 RPO WM, RFRD

Cel strategiczny 2 Nowoczesny transport publiczny i infrastruktura drogowa

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Wskaźniki
2.3 Poprawa jakości i przepustowości dróg powiatowych i gminnych oraz podniesienie poziomu porządku i bezpieczeństwa publicznego	1. Liczba zrealizowanych inwestycji w infrastrukturę drogową/komunikacyjną.		sztuki
	2. Wydatki na wzmocnienie ochrony porządku publicznego.		PLN
	3. Przyłączenie do sieci kanalizacyjnej liczby gospodarstw		sztuki
	4. Przyłączenie do sieci gazowniczej liczby gospodarstw		sztuki
Kierunki działania: Jednym z najważniejszych zadań gmin jest zapewnienie mieszkańcom warunków do bezpiecznego życia i funkcjonowania poprzez dbałość o porządek publiczny i bezpieczeństwo, ochronę przeciwpożarową oraz przeciwpowodziową. Na terenie Gminy Michałowice o bezpieczeństwo publiczne dba głównie Ochotnicza Straż Pożarna (w Michałowicach, Wilczkowicach, Więclawicach, Woli Więclawskiej, Zagórzycach, Raciborowicach, Książniczkach). Brakuje posterunku policji. Najbliższy komisariat znajduje się w Zielonkach, który swoimi działaniami obejmuje również sąsiednie gminy. W 2019 roku przeznaczono 481 254,80 zł na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową. Z uwagi na zrozumienie znaczenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w strategii rozwoju wytycza się zadanie organizacji posterunku policji na terenie Gminy Michałowice, w celu utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednocześnie od stycznia 2021 r. na terenie gminy Michałowice działa Straż Gminna. Ponadto kierunkiem działania w strategii rozwoju Gminy jest budowa nowych i modernizacja istniejących układów komunikacyjnych: drogi gminne, chodniki, parkingi, oświetlenie uliczne, przejścia dla pieszych, progi zwalniające, ścieżki rowerowe. W trosce o rozwój gminy założono potrzebę dbałości i prawidłowego rozwoju infrastruktury technicznej. Wytycza się zadania dotyczące rozbudowy i utrzymywania w dobrym stanie istniejących urządzeń oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej; objęcie siecią kanalizacyjną wszystkich miejscowości Gminy. Za cel przyjmuje się także rozbudowę sieci gazowniczej i przyłączenie do sieci wszystkich mieszkańców Gminy. W 2019 roku zwiększyła się długość czynnej sieci gazowej o 40 994 metrów względem stanu z roku 2014. W 2019 roku długość czynnej sieci na 100 km² wynosiła 348,9 km co stanowi wzrost o 29,7% względem roku 2014. Z sieci gazowej korzysta 3 147 gospodarstw, to o 571 więcej niż w roku 2014. Spośród wszystkich mieszkańców Gminy Michałowice w 2019 roku z sieci gazowej korzystało 87,43%.			

Oczekiwane rezultaty:

- Wyższy poziom porządku i bezpieczeństwa publicznego poprzez organizację posterunku policji na terenie Gminy Michałowice,
- zwiększenie kilometrów nowobudowanych dróg,
- objęcie siecią kanalizacyjną większości miejscowości Gminy
- rozbudowana sieć gazownicza i przyłączenie do tej sieci wszystkich gospodarstw Gminy.

System realizacji strategii

Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
2.3.1 Budowa obwodnicy Prawdy i Raciborowic Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	500 000,00 RPO WM, RFRD, środki własne
2.3.2 Remont i modernizacja dróg gminnych	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	5 000 000 RPO WM, RFRD, środki własne
2.3.3 Opracowanie i wdrożenie Planu Operacyjnego Ochrony przed Powodzią	Pion Ochrony	20 000,00 środki własne

Cel strategiczny 3 Wysokiej jakości usługi publiczne

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
3.1 Poprawa jakości kształcenia oraz bezpieczne i komfortowe placówki oświatowe	1. Wartość inwestycji/wydatków na rozwój infrastruktury i wyposażenie obiektów edukacyjno-wychowawczych		PLN
	2. Liczba nauczycieli posiadających kwalifikacje do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.		osoby
	3. Liczba nauczycieli poszerzających i podnoszących kwalifikacje.		osoby
	4. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w projektach edukacyjnych.		osoby
	5. Liczba projektów edukacyjnych realizowanych na terenie gminy.		sztuki
	6. Liczba nowych placówek wychowania przedszkolnego.		sztuki
	7. Liczba placówek świadczących pomoc w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.		sztuki
Kierunki działania: W toku badania opinii mieszkańców Gminy Michałowice zidentyfikowano zarówno pokaźne zapotrzebowanie, jak i znaczący potencjał do rozwoju usług edukacyjnych i opiekuńczych na terenie Gminy. Dlatego w strategii rozwoju przyjmuje się zaplanowanie i zrealizowanie szeregu inicjatyw na rzecz dostosowania istniejących oraz organizacji nowych obiektów i form pracy na rzecz promowania i realizacji uczenia się przez całe życie w modelu formalnym i pozaformalnym, dla odbiorców w każdym wieku, z różnym stopniem sprawności psychofizycznej. Od wielu lat liczba mieszkańców gminy systematycznie rośnie, co z kolei przekłada się na zwiększone zapotrzebowanie na infrastrukturę edukacyjną. Istniejące na terenie gminy szkoły są przepełnione, a gmina dysponuje tylko jednym przedszkolem samorządowym, co utrudnia zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie dostępu do opieki przedszkolnej.			

Oczekiwane rezultaty:

- dostosowana infrastruktura edukacyjno-wychowawcza dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę publicznych placówek wychowania przedszkolnego
- dostosowane placówki edukacyjne do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych, i innych miejscach użyteczności publicznej,
- rozbudowane, wyremontowane, zorganizowane i wyposażone szkoły na terenie gminy - stołówki, strefy wypoczynku dla nauczycieli i uczniów w czasie między lekcjami i po lekcjach, w budynkach szkolnych oraz na terenach/ogrodach/placach przyszkolnych (skwery, zieleńce, place zabaw, mała publiczna architektura, sklepiki szkolne),
- udoskonalona infrastruktura edukacyjna - wyrównany we wszystkich szkołach poziom dostępności dla uczniów i nauczycieli nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej (tablice interaktywne, tablety graficzne, inne pomoce dydaktyczne),
- zapewniony wysoki poziom nauczania dzieci i młodzieży, poprzez wzrost kwalifikacji kadry pedagogicznej, stosowanie innowacyjnych metod nauczania, wykorzystywanie nowoczesnych technologii w procesie edukacyjnym, w tym nauki zdalnej, budowanie lokalnej sieci współpracy szkół, współpracę międzynarodową szkół, promowanie uczenia się przez całe życie, współpracę szkół z lokalnym biznesem,
- poszerzona i pogłębiona oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów zdolnych przy wykorzystaniu dodatkowych źródeł finansowania,
- stworzone odpowiednie warunki i wsparcie dla edukacji przedszkolnej dzieci poprzez: uruchomienie nowych przedszkoli, objęcie dzieci pomocą logopedyczną oraz prowadzenie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością w wieku od 0 do 5 roku życia.

System realizacji strategii:

Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
3.1.1 Budowa przedszkola w Michałowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	9 200 000,00 Środki własne, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)
3.1.2 Budowa przedszkola w Więclawicach Starych	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	8 000 000,00 Środki własne, PIS
3.1.3 Budowa przedszkola w Raciborowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	8 000 000,00 Środki własne, PIS, RPO WM, KPO
3.1.4 Rozbudowa i przebudowa szkoły podstawowej w Michałowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	12 000 000,00 Środki własne, PIS, RPO WM, KPO

3.1.5 Rozbudowa szkoły podstawowej w Więclawicach Starych	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	7 000 000,00 Środki własne, PIS, RPO WM, KPO
3.1.6 Zagospodarowanie kampusu szkoły podstawowej w Więclawicach Starych (parking, bieżnia, układ drogowy itd.)	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 000 000,00 Środki własne, PIS, RPO WM,
3.1.7 Budowa „zielonych klas” na terenie kampusów szkolnych	COE, Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	150 000,00 RPO WM, WFOŚiGW
3.1.8 Rozwój kompetencji dzieci i młodzieży na terenie Gminy	COE	2 000 000,00 RPO WM

Cel strategiczny 3 Wysokiej jakości usługi publiczne

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
3.2 Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i okołozdrowotnych.	1. Liczba obiektów oferujących usługi medyczne na terenie Gminy.		sztuki
	2. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych.		sztuki
	3. Liczba osób biorących udział w programach profilaktycznych.		osoby
Kierunki działania: Działania Gminy w tym aspekcie powinny skoncentrować się na dostosowaniu dostępności usług ochrony zdrowia i leczenia do potrzeb mieszkańców, poprzez rozbudowę bazy instytucjonalnej. Biorąc pod uwagę proces starzenia się społeczeństwa w Polsce w Gminie Michałowice powinny zostać podjęte działania mające na celu zapewnienie szerszej i specjalistycznej opieki zdrowotnej dla swoich mieszkańców, m.in. zwiększenie dostępności: a. lekarzy specjalistów, b. psychologów i pedagogów, c. fizjoterapeutów. Działania profilaktyczne Gminy skupiły się na wyposażeniu gabinetów profilaktyki zdrowotnej w szkołach, a także realizowaniu projektów z tym związanych m.in. <i>Badanie wad postawy uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych (...)</i> z Powiatu Krakowskiego oraz <i>korekta wykrytej wady (...)</i> we współpracy z Powiatem Krakowskim. Gmina w swoich działaniach powinna skupić się na przeprowadzaniu większej liczby projektów profilaktycznych oraz zwiększyć ich zasięg i zapewnić w nich udział różnych grup społecznych m.in. seniorów.			
Oczekiwane rezultaty: – dostosowany poziom dostępności usług ochrony zdrowia i leczenia do zmieniającej się liczby mieszkańców, poprzez rozwój bazy instytucjonalnej, – uruchomiona poradnia psychologiczno-pedagogiczna, – zrealizowane projekty profilaktyki i promocji zdrowia.			

System realizacji strategii:		
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
3.2.1 Rozbudowa budynku ośrodka zdrowia w Michałowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	5 000 000,00 RPO WM, PIS, środki własne
3.2.2 Uruchomienie poradni psychologiczno-pedagogicznej na terenie Gminy Michałowice.	Centrum Obsługi Edukacji, Powiat Krakowski	900 000,00 Środki własne
3.2.3 Organizacja programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowego trybu życia.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NZOZ, Referat Rozwoju i Promocji	120 000,00 Środki własne

Cel strategiczny 3 Wysokiej jakości usługi publiczne

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
3.3 Poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej	1. Liczba osób korzystająca z miejsc dedykowanych społecznej integracji, spędzaniu wolnego czasu.		osoby
	3. Liczba wyremontowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych.		sztuki
	4. Liczba wybudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych.		sztuki
Kierunki działania: Gmina Michałowice jest obszarem charakteryzującym się wysokim współczynnikiem udziału miejscowej ludności w życiu kulturalnym. Średnia liczba uczestników imprez na 1000 mieszkańców w Gminie Michałowice w roku 2019 wyniosła 1084,7. Współczynnik udziału ludności w imprezach w sąsiadującej gminie Zielonki, gminie Kocmyrzów-Luborzyca oraz w Powiecie Krakowskim jest znacznie niższy. Na terenie gminy działa Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach, którego celem jest szerzenie kultury wśród mieszkańców. Dodatkowo ofertę kulturalną uzupełnia Kino za Rogiem działające od 2016 roku. Działające na terenie gminy Centrum Kultury i Promocji prowadzi aktywną działalność, która koncentruje się nie tylko w centrum gminy, ale także innych miejscowościach – np. filia w Więclawicach. Ponadto gmina dysponuje szerokim zapleczem infrastruktury rekreacyjnej takiej jak boiska sportowe i place zabaw. Jednocześnie w Gminie zgłaszane są potrzeby w zakresie dostępu do nowoczesnej bazy dla wydarzeń społeczno-kulturalnych w różnych miejscowościach gminnych. Brakuje dobrze wyposażonych świetlic z myślą o organizacji wydarzeń kulturalnych w różnych miejscowościach Gminy. Tym samym działania Gminy powinny koncentrować się na dostosowaniu istniejącej infrastruktury kulturalnej do potrzeb organizacji wydarzeń takich jak: kameralne koncerty, przedstawienia, spotkania tematyczne dla mieszkańców. Szansą na rozwój sfery kulturalnej w gminie Michałowice jest możliwa budowa wielofunkcyjnego miejsca targowego, pełniącego m.in.: funkcje kulturalne, rozrywkowe i rekreacyjne. Dalsze kierunki działania Gminy Michałowice powinny koncentrować się na tworzeniu warunków dla integracji społecznej i stymulowaniu różnorodnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w różnym wieku, z różnym stopniem sprawności.			
Oczekiwane rezultaty: – intensywna działalność kulturalna i społeczna w obiektach zorganizowanych z myślą o społecznej integracji, – oddane do użytku obiekty sportowo-rekreacyjne (baseny, siłownie, boiska, korty, place zabaw, siłownie zewnętrzne, ogródki sensoryczne, ścieżki spacerowe i rowerowe, etc.), – oddane do użytku komercyjne miejsca spotkań towarzyskich (lokale usługowe, gastronomiczne, etc.).			

System realizacji strategii:		
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
3.3.1. Budowa biblioteki w Raciborowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 000 000,00 Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, środki własne
3.3.2 Budowa filii Centrum Kultury i Promocji w Raciborowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	5 000 000,00 Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu (MKDNIŚ), środki własne, RPO WM
3.3.3 Rozbudowa remizy OSP i filii Centrum Kultury i Promocji w Więclawicach Starych	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 000 000,00 Środki własne, WFOŚiGW,
3.3.4 Budowa boiska przy szkole w Raciborowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	1 200 000,00 PIS, MKDNIŚ, środki własne
3.3.5 Budowa zaplecza sportowego KS Michałowianka	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 000 000,00 PIS, MKDNIŚ, środki własne
3.3.6 Utworzenie przestrzeni rekreacyjnej w Michałowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 000 000,00 PIS, MKDNIŚ, środki własne
3.3.7 Modernizacja placów zabaw na terenie gminy	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	600 000,00 Środki własne, MIRS
3.3.8 Utworzenie strefy rekreacji zimowej (lodowisko, górka)	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	200 000,00 Środki własne, MIRS

3.3.9 Budowa placu zabaw w Michałowicach III	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	150 000,00 Środki własne, MIRS
3.3.10 Budowa placu zabaw w Kozierowie	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	150 000,00 Środki własne, MIRS
3.3.11 Budowa placu zabaw w Górnej Wsi	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	600 000,00 Środki własne, MIRS
3.3.12 Utworzenie świetlicy dla młodzieży „Przestrzeń Młodych” w Raciborowicach	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1 000 000,00 RPO WM

Cel strategiczny 4 Korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki (jednostki)
4.1 Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz wzrost konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw.	1. Wielkość obszaru przeznaczonego pod tereny inwestycyjne.		hektary
	2. Liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz wsparcia inwestorów i przedsiębiorców – dane własne Gminy.		sztuki
Kierunki działania: Gmina Michałowice należy do nielicznych obszarów powiatu krakowskiego o wysokim wskaźniku przedsiębiorczości. W wieku produkcyjnym jest 6679 (62,06%) mieszkańców. W roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były 1522 podmioty gospodarki narodowej, z czego 1266 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 151 nowych podmiotów. Jednocześnie Gmina nie może poszczycić się znaczną ilością większych przedsiębiorstw, które zatrudniałyby powyżej 50 pracowników. Potencjalne tereny inwestycyjne, które Gmina mogłaby zaoferować inwestorom znajdują się na terenie miejscowości Raciborowice. Fakt, iż przez miejscowość będzie przebiegać budowana trasa S7 sprawia, że poprawie ulegnie dostępność tych terenów. Tym samym działania Gminy powinny skoncentrować się na opracowaniu i wdrożeniu systemu zachęt inwestycyjnych dla inwestorów oraz przedsiębiorców. Jednym z działań realizowanych w tym zakresie przez gminę Michałowice w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska jest udział w projekcie Kraków Metropolitan Area for Business, którego jednym z głównych celów jest wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gmin Metropolii Krakowskiej			
Oczekiwane rezultaty: – dla inwestorów: udostępnianie terenów inwestycyjnych do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy, – dla przedsiębiorców: opracowanie i wdrożenie systemu informacyjno – szkoleniowo – doradczego oraz infrastrukturalnego do efektywnego prowadzenia biznesu na terenie Gminy.			
System realizacji strategii:			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
4.1.1 Przygotowanie oferty inwestycyjnej na terenie Gminy Michałowice „Zainwestuj nad Dłubnią”	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	W ramach działań referatu	

4.1.2 Kampania promocyjna terenów inwestycyjnych „Zainwestuj nad Dłubnią”	Referat Rozwoju i Promocji	40 000,00 Środki własne, KSOW
4.1.3 Przygotowanie i wdrożenie standardów obsługi inwestora	Referat Rozwoju i Promocji	W ramach działań referatu
4.1.4 Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Raciborowicach	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej	2 000 000,00 RPO WM, PIS, KPO
4.1.5 Rozwój i wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Rozwoju i Promocji	Brak kosztów

Cel strategiczny 4 Korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
4.2 Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i sprzedaży bezpośredniej	1. Liczba inicjatyw o charakterze targów przedsiębiorczości.		sztuki
	2. Liczba publikacji z zakresu przedsiębiorczości.		sztuki
Kierunki działania: Na terenie Gminy Michałowice obserwowany jest stały rozwój produktów lokalnych. Dowodem na to może być zainteresowanie udziałem w lokalnych targach, jarmarkach, a także wydarzeniach typu „Sobota od rolnika” czy „Słodka sobota”, w których produkty swoje prezentują lokalni wytwórcy. Chlubą Gminy są sady owocowe, pasieki, sery, ryby. Produkt lokalny jest ważnym zasobem Gminy kształtującym jej potencjał, często pielęgnującym tradycję czy odtwarzającym dawne zwyczaje. Produkty lokalne podkreślają specyfikę Gminy i jej indywidualny charakter. Dlatego ważne jest określenie polityki promocyjnej, która stworzy wizerunek Gminy wsparty na identyfikacji produktów lokalnych. Koniecznym wydaje się podejmowanie działań, które wypromują lokalną twórczość poza obszar Gminy, tworząc nowe rynki zbytu dla miejscowych produktów. Należy zatem kontynuować dotychczasowe działania w zakresie działalności targowej, a także rozwój nowych kierunków obejmujących promocję podczas targów i wystaw o zasięgu ponadlokalnym. Aby ułatwić lokalnym wytwórcom prowadzenie swojej działalności, a młodym pokoleniom przybliżyć specyfikę regionu, inspirując tym samym do własnych inicjatyw, stworzone zostaną warunki infrastrukturalne do prowadzenia, testowania i poznawania sposobów prowadzenia działalności w oparciu o produkt lokalny.			
Oczekiwane rezultaty: – wprowadzenie na stałe do kalendarza imprez gminnych targów przedsiębiorczości, – wsparcie merytoryczne lokalnych przedsiębiorców, – utworzenie i oddanie przedsiębiorcom zaplecza infrastrukturalnego do prowadzenia i rozwoju działalności w oparciu o produkty lokalnych.			
System realizacji strategii:			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
4.2.1 Organizacja Lokalnych Targów Przedsiębiorczości	Referat Rozwoju i Promocji	150 000,00 Środki własne, KSOW	

4.2.2 Publikacje promujące lokalnych przedsiębiorców i wytwórców	Referat Rozwoju i Promocji	42 000,00 Środki własne, KSOW
4.2.3 Utworzenie lokalnego FABLABu	Referat Rozwoju i Promocji	800 000,00 Środki własne, RPO WM, PROW

Cel strategiczny 5 Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
5.1 Kształtowanie wizerunku Gminy Michałowice	1. Liczba kampanii promocyjnych Gminy Michałowice.		sztuki
	2. Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących kulturę, historię, przyrodę Gminy Michałowice.		sztuki
Kierunki działania: Pozytywne skojarzenia wywołują także obszary zielone, sąsiedztwo obiektów krajobrazowych oraz bliskość miasta Krakowa. W Gminie Michałowice pielęgnuje się tradycje poprzez organizację wydarzeń (np. Kadrówka - Piknik Wolności, Małopolski Festiwal Orkiestr, Święto Kwitnącej Jabłoni) oraz promuje lokalne wyroby np. „Sobota od rolnika” czy „Słodka sobota”. W opinii mieszkańców nadal brakuje jednoznacznie charakterystycznego i utożsamianego z Gminą elementu wyróżniającego ją na tle gmin sąsiednich. Dlatego istotne jest opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu promocji Gminy i lokalnej informacji turystycznej. Pomoże to zwiększyć świadomość mieszkańców odnośnie do bogactwa turystyczno-kulturowo-przyrodniczego Gminy Michałowice.			
Oczekiwane rezultaty: - opracowany i wypromowany jednoznaczny system identyfikacji Gminy bazujący na walorach przyrodniczych, bogatej historii i kulturze regionu, - opracowana i wdrożona kampania informacyjno-promocyjna dotycząca atrakcji turystycznych na terenie Gminy Michałowice.			
System realizacji strategii			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
5.1.1 Opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu identyfikacji Gminy Michałowice.	Referat Rozwoju i Promocji	80 000,00 Środki własne	
5.1.2 Opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu promocji lokalnej informacji turystycznej.	Referat Rozwoju i Promocji	50 000,00 Środki własne, MKDNIŚ	
5.1.3 Udział w targach o zasięgu ponadlokalnym	Referat Rozwoju i Promocji	25 000,00 Środki własne, RPO WM	

5.1.4 Identyfikacja i promocja lokalnych zasobów kulturalnych i przyrodniczych	Referat Rozwoju i Promocji	50 000,00 Środki własne, RPO WM,
--	----------------------------	-------------------------------------

Cel strategiczny 5 Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
5.2 Zwiększenie partycypacji mieszkańców w sprawach publicznych	1. Liczba projektów realizowanych przez NGO dofinansowanych przez Gminę Michałowice		sztuki
	2. Liczba wydarzeń/spotkań z lokalną społecznością.		sztuki
	3. Liczba projektów z zakresu rozwoju wiedzy na temat współpracy instytucji samorządowych z obywatelami.		sztuki
Kierunki działania: Z badania przeprowadzonego z udziałem mieszkańców gminy wynika, że nie czują, aby ich zdanie miało realny wpływ na decyzje podejmowane w strukturach władz Gminy Michałowice. Priorytetowe działanie stanowi zatem stworzenie warunków i zapraszanie mieszkańców do angażowania się w procesy decyzyjne dotyczące miejsca ich zamieszkania. Kierunkiem rozwoju jest także wspieranie i zwiększanie aktywności obywatelskiej poprzez odwoływanie się do licznych i aktywnie działających organizacji pozarządowych, dążenie do intensyfikacji ich działalności kulturalnej i społecznej, od zwiększania ich rozpoznawalności w regionie. Ponadto Gmina Michałowice przyjmuje założenie, że partycypacji mieszkańców w sprawach publicznych sprzyjać będzie tworzenie miejsc i warunków do spotkań, społecznej integracji, aktywizacji, pielęgnowania lokalnych wartości, tradycji, spędzania wolnego czasu (spotkania chóru, orkiestry, gospodyń wiejskich, kół zainteresowań, uczestników warsztatów terapeutycznych, etc.).			
Oczekiwane rezultaty: - zwiększone wobec stanu obecnego zaangażowanie mieszkańców gminy w sprawy publiczne, - dostępne i dogodne warunki do spotkań, dyskusji i współpracy mieszkańców oraz przedstawicieli władz, - aktywizacja obywateli do inicjowania i realizowania projektów partnerskich gminy i organizacji obywatelskich.			
System realizacji strategii			

Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
5.2.1 Organizowanie spotkań z lokalną społecznością	Kancelaria Urzędu Gminy	150 000,00 Środki własne
5.2.2 Wdrożenie systemu konsultacji społecznych	Kancelaria Urzędu Gminy	200 000,00

Cel strategiczny 5 Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
5.3 Integracja ludność napływowej (nowych mieszkańców) z ludnością lokalną, z kulturą i historią miejsca.	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń utrwalających i promujących historię i kulturę Gminy, dedykowanych głównie integracji mieszkańców.		sztuki
	2. Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach utrwalających i promujących historię i kulturę Gminy, dedykowanych głównie integracji mieszkańców.		osoby
	3. Liczba publikacji dotyczących lokalnej historii i kultury		sztuki
Kierunki działania: Bliskość Gminy Michałowice z Gminą Kraków przyczynia się do wzrostowej tendencji salda migracji. Zachodzący proces suburbanizacji oraz atrakcyjność rezydencjalna Gminy Michałowice sprawiają, że Gmina staje się punktem docelowym dla wielu mieszkańców. Kierunkiem działania Gminy powinno być opracowanie programu wydarzeń promujących kulturę i historię, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych Gminy. Program powinien angażować nowych mieszkańców na etapie projektowania i realizacji wydarzeń. Przykładanie akcentów na organizację wydarzeń społeczno-kulturalnych powinno przyczynić się do większej integracji ludności napływowej z ludnością lokalną. Innym sposobem przybliżenia mieszkańcom napływowym lokalnej historii i kultury będą publikacje, które swoją treścią i formą zachęcą do poznawania tego co lokalne.			
Oczekiwane rezultaty: – zintegrowana społeczność Gminy, – aktywny udział mieszkańców w aranżowaniu i realizowaniu wydarzeń utrwalających i promujących historię i kulturę Gminy.			
System realizacji strategii:			
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania	
5.3.1 Cykliczny konkurs na najpiękniejszy ogród w gminie	Referat Rozwoju i Promocji	50 000,00 Środki własne	
5.3.2 Cykliczne kampanie promocyjne z cyklu: „Zaproś sąsiada na....”	Referat Rozwoju i Promocji	50 000,00 Środki własne	

Cel strategiczny 5 *Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice*

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
5.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	1. Liczba projektów społecznych dedykowanych integracji i rozwojowi osób narażonych na wykluczenie społeczne.		sztuki
	2. Liczba osób korzystających z oferty kształcenia ustawicznego i innych form integracji społecznej.		osoby
Kierunki działania: W 2019 roku w Gminie Michałowice ogółem ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 377 osób, w tym 124 poniżej kryterium dochodowego i 253 powyżej kryterium dochodowego. Na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu Gmina podjęła w 2018 r. projekt „Poza schematem - zmiana modelu funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowicach” którego celem było poprawienie jakości pracy Ośrodka Pomocy Społecznej. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 Gmina realizowała projekt „Nowe perspektywy II”. Projekt prowadzony przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowicach, miał na celu aktywizację społeczno-zawodową osób korzystających z pomocy społecznej, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem. Na terenie Gminy podejmowane są działania w zakresie niesienia pomocy rodzinie, realizowane w Punkcie Wsparcia i Pomocy Rodzinie oraz działania w ramach wolontariatu „Wkręceni w Pomoc”. Docelowym efektem w dalszych działaniach Gminy w tym zakresie powinno być zapewnienie warunków dla rozwoju społecznego ze szczególnym uwzględnieniem osób o specyficznych potrzebach oraz oferta kształcenia ustawicznego.			
Oczekiwane rezultaty: – stworzone na terenie Gminy warunki do integracji i rozwoju społecznego, szczególnie dzieci i młodzieży oraz osób w wieku senioralnym i osób niepełnosprawnych, najbardziej narażonych na zaniedbania, osamotnienie, wykluczenie, – opracowana i aktywna oferta kształcenia ustawicznego, ograniczająca ryzyko wykluczenia społecznego.			

System realizacji strategii:		
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
5.4.1 Dostosowanie budynków publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Rozwoju i Promocji	500 000,00 Środki własne, PFRON, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)
5.4.2 Montaż na terenie gminy informacyjnych ekranów ledowych	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referat Rozwoju i Promocji	120 000,00 Środki własne, PFRON, FERS
5.4.3 Wspieranie poradnictwa prawnego i obywatelskiego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	100 000,00

Cel strategiczny 5 *Inteligentne zarządzanie rozwojem Gminy Michałowice*

Cel operacyjny	Realizacja celu		
	Wskaźniki	Postęp	Mierniki
5.5 Nowoczesna administracja i cyfryzacja	Liczba wydarzeń edukacyjnych na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych mieszkańców Gminy Michałowice.		sztuki
	Liczba usług i spraw administracyjnych zrealizowanych w trybie online.		sztuki
Kierunki działania: Światowy kryzys wywołany pandemią wirusa Sars-Cov-2 przyczynił się do intensyfikacji procesu ucyfrowienia administracji urzędowej. Według danych pochodzących z raportu NEXERA z 2020 roku aż 97% urzędników biorących udział w badaniu deklaruje możliwość załatwienia spraw w urzędzie za pośrednictwem Internetu. Są to najczęściej: składanie wniosku o dowód osobisty (32%), składanie deklaracji i zeznań podatkowych (17%), składanie deklaracji dotyczących odpadów komunalnych (13%), składanie zezwoleń na budowę oraz planów zagospodarowania przestrzennego (11%), składanie wniosków o dostęp do informacji publicznej (10%). Dodatkowo rośnie liczba Polaków posiadających Profil Zaufany. Obecnie dostęp do Profilu Zaufanego posiada 11 000 139 osób (tj. niemal 40% dorosłych Polaków). Ważnym działaniem podnoszącym stopień rozwoju administracji Gminy Michałowice mógłby być zakup innowacyjnego urządzenia, umożliwiającego samodzielny odbiór dokumentów przez całą dobę. Na wprowadzenie podobnego rozwiązania zdecydowała się jako pierwsza w Polsce gmina Kraków. Urządzenie o nazwie „urzędomat” ustawiono przed budynkiem Wydziału Ewidencji Pojazdów i Kierowców Urzędu Miasta Krakowa. Docelowym efektem w dalszych działaniach gminy Michałowice powinno być zwiększenie liczby spraw realizowanych w urzędzie gminy drogą elektroniczną. Działania te wpisują się w aktualne trendy krajowe oraz w przyjęte cele strategiczne zawarte w dokumencie „Strategie Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030” (Cel strategiczny 7 - Współpraca samorządowa i kształtowanie wizerunku powiatu krakowskiego). Przyjęta strategia przez Powiat Krakowski zakłada zwiększenie środków przeznaczonych na inwestycje w obszar cyfryzacji Starostwa Powiatowego w Krakowie i jednostek organizacyjnych powiatu krakowskiego. Strategia na lata 2021 – 2030 zakłada również rozszerzenie liczby e-usług udostępnionych przez powiat krakowski			
Oczekiwane rezultaty: – poprawa infrastruktury niezbędnej dla ucyfrowienia administracji Gminy, – zwiększenie liczby dostępnych usług e-administracji, – stabilność pracy urzędu niezależnie od obostrzeń epidemiologicznych, – skrócenie czasu realizacji spraw urzędowych.			

System realizacji strategii:		
Kluczowe zadania i projekty	Odpowiedzialność za realizację zadania	Szacunkowy koszt zadania i źródła finansowania
5.5.1 Urząd w sieci – zdalne usługi dla mieszkańców i przedsiębiorców	Biuro informatyki	1 000 000,00 RPO WM, KPO, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)
5.5.2 Cyfrowa edukacja mieszkańców gminy	Referat Rozwoju i Promocji	500 000,00 FERC

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GMINIE MICHAŁOWICE

Funkcje terenu i demografia

Zabudowa mieszkaniowa rozwija się jako uzupełnienie dotychczasowej zabudowy, głównie w centrach miejscowości oraz wzdłuż dróg zgodnie z zapisami studium kierunków uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego z 2012 roku. Najbardziej intensywna zabudowa występuje w zachodniej i środkowej części gminy (Michałowice, Małomiąca, Górna Wieś, Kozierów, Zerwana). W tych miejscowościach nastąpił też największy przyrost mieszkańców w ciągu ostatnich 8 lat. Najmniejszym przyrostem mieszkańców charakteryzuje się północno-wschodnia część gminy (Wola Więclawska, Zagórzycy, Sieborowice, Więclawice). Budowa drogi S-7 oraz węzła Łuczyce może uaktywnić także te obszary i zintensyfikować zabudowę mieszkaniową w w/w miejscowościach.

W części południowej i wschodniej gminy występują duże obszary otwarte (głównie funkcja rolnicza), które powinny zostać zachowane wolne od zabudowy:

- pomiędzy miejscowościami Książniczki, Zdzięslawice, Raciborowice i Kończyce
- pomiędzy miejscowościami Książniczki i Młodziejowice
- pomiędzy miejscowościami Małomiąca, Więclawice Dworskie
- pomiędzy miejscowościami Więclawice Dworskie i Zagórzycy Stare
- w Woli Więclawskiej

Funkcje zieleni powinny zapewnić lasy (Michałowice, Młodziejowice, Małomiąca), tereny wzdłuż rzek, cieków i zbiorników wodnych oraz zieleni urządzonej (plac zabaw, parki). Należy rozwijać te funkcje zagospodarowania. Funkcje obszarów spacerowych zapewniają także drogi rolnicze w w/w obszarach otwartych. Szczególnie interesującym obszarem pod kątem rekreacyjnym i turystycznym jest dolina rzeki Dłubni.

Zasoby dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy Michałowice

2/3 obszaru gminy leży w obszarach chronionych (parki krajobrazowe oraz ich otuliny). Szczególnie cenna ze względu przyrodniczego jest dolina rzeki Dłubni. W gminie znajduje się kilkanaście zbiorników wodnych, z których największymi są zbiornik w Raciborowicach-Zesławicach (na rzece Dłubni) oraz kompleks stawów w Masłomiącej. Należy dążyć do zachowania jak największej liczby stawów w gminie.

W gminie znajduje się 5 pomników przyrody (2 w parku dworskim w Młodziejowicach oraz 3 w parku dworskim w Michałowicach).

Do najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego należą:

- gotycki, murowany kościół pw. św. Małgorzaty w Raciborowicach z kaplicą cmentarną pw. św. Jana Chrzciciela
- barokowy, drewniany kościół pw. św. Jakuba Apostoła w Więclawicach Starych
- dwór z XIX projektu T. Talowskiego w Michałowicach
- dwory z XIX w. w Sieborowicach i Książniczkach
- renesansowy dwór w Młodziejowicach (w ruinie)
- park podworski w Zagórzycach Dworskich
- drewniane młyny wodne w Raciborowicach, Młodziejowicach i Wilczkowicach
- stara apteka i kaplica św. Jana Nepomucena w Zerwanej
- kapliczki i krzyże przydrożne w Masłomiącej, Wilczkowicach

Należy dążyć do zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Większość w/w obiektów znajduje się w rękach prywatnych, co sprawia że możliwości interwencji gminy są ograniczone.

Komunikacja

Wewnętrzny układ komunikacyjny gminy jest w chwili obecnej zdeterminowany przez drogę krajową nr 7 przebiegającą przez centrum Michałowic i Zerwanej oraz układ dróg powiatowych, z których największym natężeniem ruchu charakteryzują się:

- droga nr 2293K relacji Prusy-Raciborowice-Batowice
- droga nr 2153K relacji Kozierów-Górna Wieś – Michałowice
- droga nr 2155K relacji Michałowice – Raciborowice

- droga nr 2152K relacji Michałowice-Więctawice-Sieborowice

Najważniejsze drogi gminne to:

- droga nr 600502K relacji Więctawice-Raciborowice

- droga nr 600464K w Michałowicach (ul. Warszawka)

- droga nr 600442K w Górnej Wsi (ul. Orzechowa)

- droga nr 600501K relacji Więctawice – Zdziestawice

W układzie wewnętrznym największy nacisk powinien być postawiony na rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej oraz na poprawę nośności dróg i mostów (zwłaszcza powiatowych).

Duże zmiany następują w zewnętrznym układzie komunikacyjnym. Po ich realizacji układ ten będzie miał ogromny wpływ na obszar gminy Michałowice. Trwa budowa drogi ekspresowej S-7 relacji Kraków-Warszawa, której trzy węzły będą znajdowały się z bezpośrednim sąsiedztwie gminy Michałowice (Widoma, Łuczyce, Raciborowice). Na południe od gminy budowana jest droga ekspresowa S-52, będąca Północną Obwodnicą Krakowa. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Michałowice znajdują się 3 węzły na S-52 (Węgrzce, Batowice, Mistrzejowice). Oddanie do użytkowania tych dróg (lata 2024-25) zasadniczo zmieni komunikację w gminie Michałowice. Ruch tranzytowy, który odpowiada za dużą część natężenia ruchu na drodze krajowej nr 7 zostanie w znacznym stopniu przeniesiony na drogi ekspresowe. Większe natężenie ruchu samochodowego prognozuje się z kolei na drogach dojazdowych do węzłów. Dzięki nowym drogom ekspresowym znacząco poprawi się komunikacja samochodowa w obrębie Metropolii Krakowskiej. Okolice węzłów będą predysponowane do rozwoju usług i przemysłu (szczególnie teren w Raciborowicach).

Coraz większe znaczenie dla układu komunikacyjnego gminy ma kolei aglomeracyjna. Wprawdzie na obszarze gminy Michałowice nie znajduje się żadna stacja kolejowa, ale w najbliższym sąsiedztwie już funkcjonują lub będą wybudowane stacje, które mogą być ważnymi węzłami przesiadkowymi dla mieszkańców gminy Michałowice. Obecnie funkcjonuje stacja PKP w Łuczycach z parkingiem P&R. W planach jest budowa P&R w Zastowie oraz budowa całkiem nowych stacji wraz z infrastrukturą towarzyszącą na obrzeżach Krakowa (os. Piastów i Prądnik Czerwony). Ważnym wyzwaniem dla samorządu będzie włączenie tych punktów w system transportu publicznego obsługujący mieszkańców gminy Michałowice.

Infrastruktura techniczna

W obszarze infrastruktury technicznej największe braki w gminie występują w sieci kanalizacji sanitarnej. Obecnie około 30% mieszkańców jest podłączonych do kanalizacji. W pierwszej kolejności należy zapewnić kanalizację zabudowaniom w dolinie rzeki Dłubni (Michałowice, Zerwana, Wilczkowice, uzupełnienie braków w Raciborowicach, Książniczkach i Młodziejowicach) oraz w obszarach najgęściej zaludnionych (Michałowice, Masłomiąca, Górna Wieś).

Kierunki interwencji

1. Dynamicznie zwiększająca się populacja gminy Michałowice, w której coraz większą część stanowią młodzi mieszkańcy, sprawia, że koniecznością jest rozbudowa infrastruktury edukacyjnej. Po oddaniu do użytkowania (2022) pierwszego przedszkola samorządowego w Michałowicach, należy wybudować przedszkola samorządowe w sąsiedztwie pozostałych szkół podstawowych (Więclawice i Raciborowice). Szczegółowa analiza sieci szkół i liczby uczniów wskazuje, że rozbudowie podlegać muszą również szkoły podstawowe w Michałowicach i Więclawicach. Należy rozważyć budowę nowego kompleksu szkolnego w obszarze Michałowice-Masłomiąca. Inwestycja taka może być alternatywą dla rozbudowy szkoły podstawowej w centrum Michałowic. Planowane jest zakończenie inwestycji w otoczenie szkoły w Więclawicach (parkingi, kanalizacja deszczowa, infrastruktura sportowa) oraz budowa dwóch boisk wielofunkcyjnych w Raciborowicach.
2. W związku z dynamicznym rozwojem obszarów pod zabudowę jednorodzinną, coraz więcej obszarów osiąga gęstość zabudowy i zaludnienia, która uzasadnia budowę sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej. W związku z tym planuje się rozbudowę kanalizacji w miejscowościach: Michałowice, Masłomiąca, Raciborowice, Książniczki, Młodziejowice, Górna Wieś, Zerwana. Kanalizacja w pozostałych miejscowościach będzie rozbudowywana pod warunkiem przyspieszenia procesów zwartej zabudowy.
3. Coraz większe natężenie ruchu samochodowego, szczególnie na drogach powiatowych oraz zwiększający się udział ruchu pieszego i rowerowego w podróżach, sprawiają, że konieczna jest rozbudowa sieci chodników i ścieżek rowerowych wzdłuż dróg powiatowych. W pierwszej kolejności chodniki powinny być wybudowane wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu (Więclawice-Pielgrzymowice, Michałowice ul. Jana Pawła II, Młodziejowice-Michałowice, Masłomiąca centrum, Kozierów-Górna Wieś, Górna Wieś- Wola Zachariaszowska). Budowa dróg ekspresowych spowoduje zwiększony ruch samochodowy w

kierunku węzłów, co może oznaczać znacząco zwiększony ruch na drodze Więtlawice-Sieborowice i konieczność budowy chodników wzdłuż tej drogi.

4. Zwiększony ruch samochodowy na drogach zbiorczych, przenosi się w dużej mierze na drogi gminne. Także ich sieć wymaga przebudowy, w celu poszerzenia i budowy chodników. Najbardziej predysponowane do takich inwestycji są drogi o największym natężeniu ruchu, drogi wyjazdowe z gminy oraz łączące miejscowości (ul. Warszawka, ul. Leśna, ul. Smolna, ul. Legionowa w Michałowicach, ul. Orzechowa w Górnej Wsi, droga relacji Więtlawice-Zdzięslawice). W związku z budową dróg ekspresowych i węzłów Raciborowice i Mistrzejowice na znaczeniu może stracić, ważna obecnie droga dojazdowa z Raciborowic do Krakowa (ul. Krajobrazowa).
5. W gminie Michałowice brakuje obszarów na rozwój działalności gospodarczej. Sprawia to, że przedsiębiorcy nie mają terenów na swoje inwestycje, a gmina nie pozyskuje wystarczających dochodów z podatku CIT i podatku od nieruchomości. Budowa drogi S-7 z węzłem Raciborowice otwiera szansę na utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej. W bezpośredniej bliskości węzła Raciborowice istnieją grunty należące do Skarbu Państwa (25 ha), gdzie może powstać atrakcyjny teren inwestycyjny. Pomimo zmiany charakteru gminy z typowo rolniczej w rezydencjalną, na obszarze Michałowice i okolicznych miejscowości wciąż istnieją duże połacie żyznej ziemi rolnej, gdzie może być prowadzona gospodarka rolnicza. Ze względu na rozdrobnienie gospodarstw i otoczenie, grunty rolne są szczególnie predysponowane do upraw ekologicznych. W celu poprawy zbytu produktów z drobnej produkcji rolniczej, należy wzmocnić promocję sprzedaży bezpośredniej. Pomocne w tym zadaniu może okazać się targowisko w Michałowicach, gdzie rolnicy mogliby spotkać się z mieszkańcami poszukującymi produktów rolnych na miejscu, bez potrzeby wyjazdów na targowiska w Krakowie.
6. Zła jakość powietrza w sezonie zimowym jest jednym z najważniejszych problemów z jakimi zmagają się samorządy Metropolii Krakowskiej. Dlatego kontynuowana będzie akcja wymiany pieców węglowych na ekologiczne oraz zachęty do stosowania odnawialnych źródeł energii.
7. Zauważalny jest trend zmęczenia dojazdami do Krakowa wśród mieszkańców. Co raz więcej z nich poszukują różnego rodzaju usług na miejscu, bez konieczności czasochłonnych dojazdów. Dotyczy to zarówno usług komercyjnych jak i komunalnych. Dlatego na obszarze gminy konieczne jest rozwijanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. W gminie brakuje dużej strefy rekreacji (duży plac zabaw, skatepark, miasteczko rowerowe), która mogłaby być ulokowana w dolinie rzeki Dłubni (np. w Michałowicach), niektóre miejscowości nie mają też swoich małych stref (plac zabaw, boisko). Taka sytuacja występuje w Kozierowie, Górnej Wsi czy sołectwie Michałowice III. Nasycenie infrastrukturą sportową nie jest

wystarczające. Zauważalny jest brak boisk przy szkole podstawowej w Raciborowicach oraz brak oświetlenia i zaplecza przy obiektach KS Michałowianka. W obszarze kultury w planach jest przebudowa zabytkowej stajni w Raciborowicach na budynek biblioteki, rozbudowa budynku remizy OSP w Więclawicach, gdzie znajduje się filia Centrum Kultury i Promocji oraz budowa drugiej filii centrum kultury w Raciborowicach.

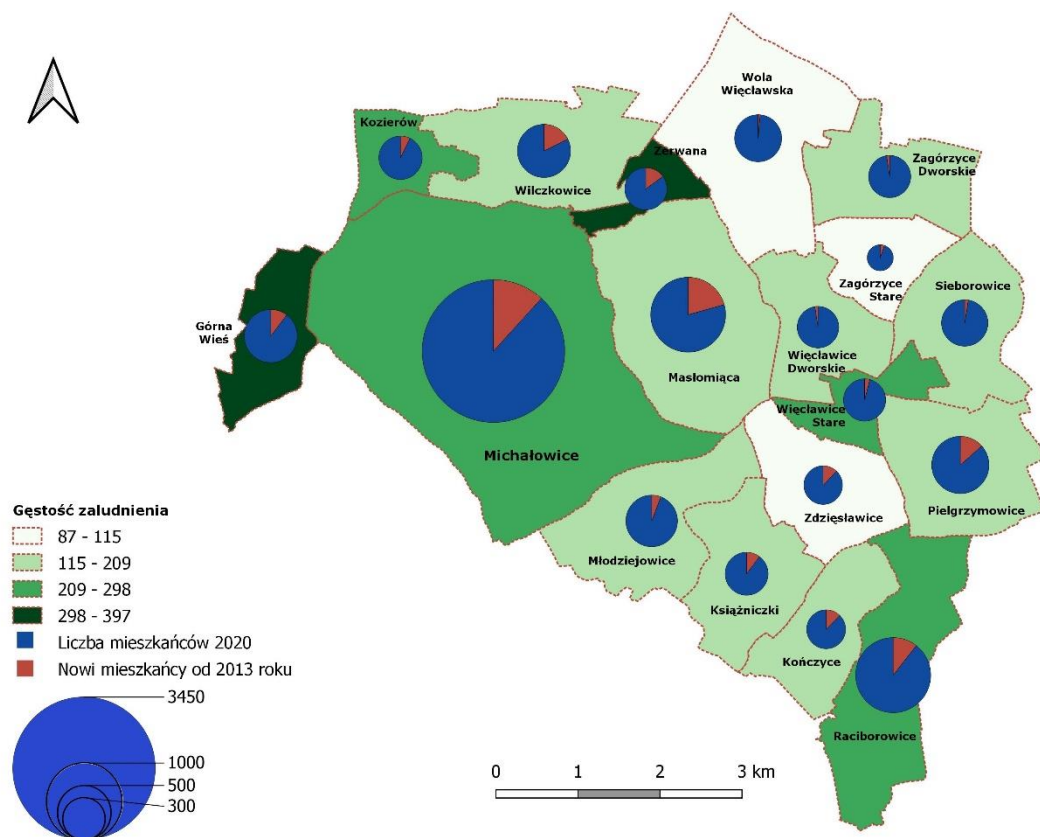
8. Zwiększająca się populacja gminy, korki na wjeździe do Krakowa oraz wprowadzane ograniczenia we wjeździe samochodów prywatnych do miasta (zawężanie dróg, zwiększone opłaty za parkowanie) sprawiają, że co raz istotniejszy dla rozwoju gmin metropolitarnych staje się wydolny transport publiczny. W celu zwiększenia liczby podróży do miast autobusami planuje się uruchomić często kursujący autobus aglomeracyjny („agloekspres”) z nowo wybudowanego parkingu P&R w Michałowicach. Budowa 2 dodatkowych parkingów tego typu (Raciborowice, Więclawice) wraz z uruchomieniem nowych linii autobusowych spowoduje wzrost podróży komunikacją publiczną do Krakowa.
9. Zwiększająca się populacja, rozwój budownictwa jednorodzinnego, zmęczenie dojazdami do Krakowa, sprawiają, że odpowiednie gospodarowanie przestrzenią staje się kluczowym zagadnieniem w rozwoju gminy. Planowany jest dalszy rozwój centrów miejscowości, poprzez tworzenie tam miejsc spotkań, rozwój infrastruktury i usług komunalnych czy ułatwiania lokalizacji usług komercyjnych. Niezbędne jest też tworzenie odpowiedniej jakości terenów zielonych oraz zapewnienie dostępności we wszystkich obiektach komunalnych.
10. Na terenie gminy Michałowice występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Dłubnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat. Ponadto na terenie gminy występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%. Największe prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi obejmuje obszary sołectw położonych wzdłuż brzegów rzeki Dłubni. Najbardziej zagrożone są miejscowości Kończyce, Raciborowice, Książniczki, Młodziejowice, Michałowice oraz Wilczkowice.

Zgodnie z założeniami Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym w granicach gminy Michałowice wskazano konieczność realizacji następujących działań:

- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 239 m na cieku Dłubnia w km 22+675 - 22+22+435”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75467,
- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 356 m na cieku Dłubnia w km 22+420 - 22+070”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75468,
- „Budowa prawobrzeżnego wału o długości 347 m na cieku Dłubnia w km 16+960 - 16+650”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75470,

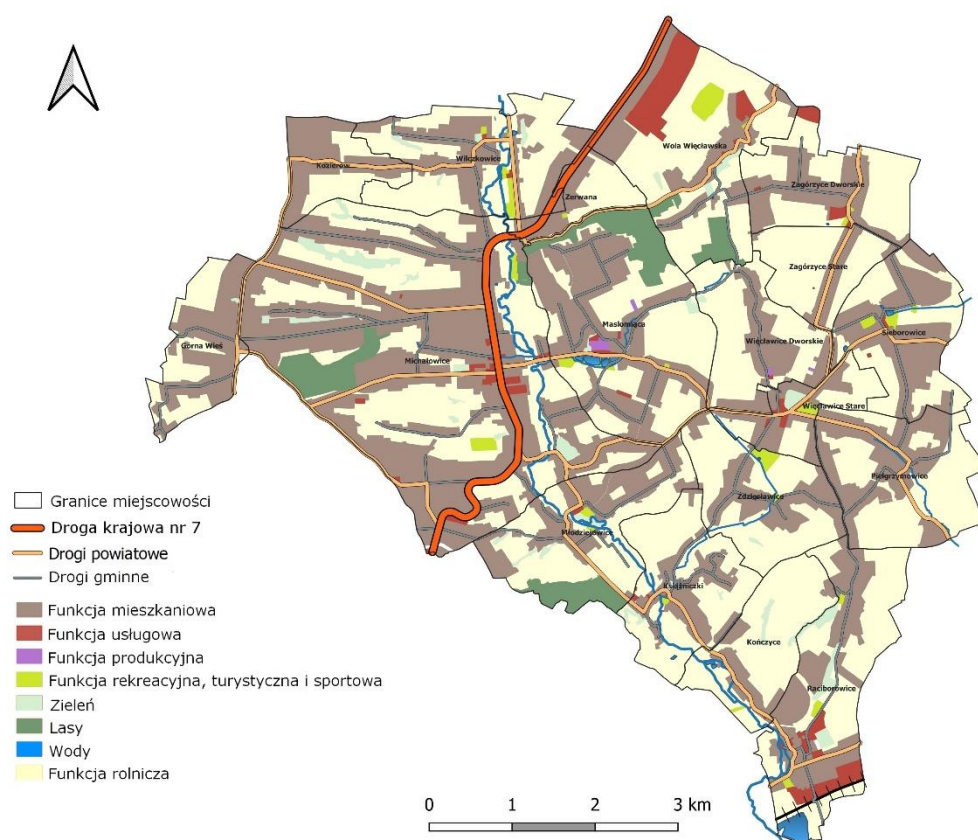
- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 817 m na cieku Dłubnia w km 10+940 - 10+145”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75478,
- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 614 m na cieku Dłubnia w km 21+200 - 20+540”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75469,
- „Budowa prawobrzeżnego wału o długości 662 m na cieku Dłubnia w km 14+270 - 13+770”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75471,
- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 165 m na cieku Dłubnia w km 13+950 - 13+770”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75472,
- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 646 m na cieku Dłubnia w km 13+760 - 13+320”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75474,
- „Budowa prawobrzeżnego wału o długości 439 m na cieku Dłubnia w km 13+760 - 13+320”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75475,
- „Budowa lewobrzeżnego murka przeciwpowodziowego o długości 72 m na cieku Dłubnia w km 12+150 - 12+110”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75476,
- „Budowa lewobrzeżnego wału o długości 305 m na cieku Dłubnia w km 12+110 - 11+770”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75477,
- „Przebudowa mostu (podniesienie spodu konstrukcji do rzędnej 228,20 m n.p.m.) na cieku Dłubnia w km 13+772”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 75473.

Rysunek 2 Demografia – liczba i przyrost mieszkańców oraz gęstość zaludnienia w Gminie Michałowice

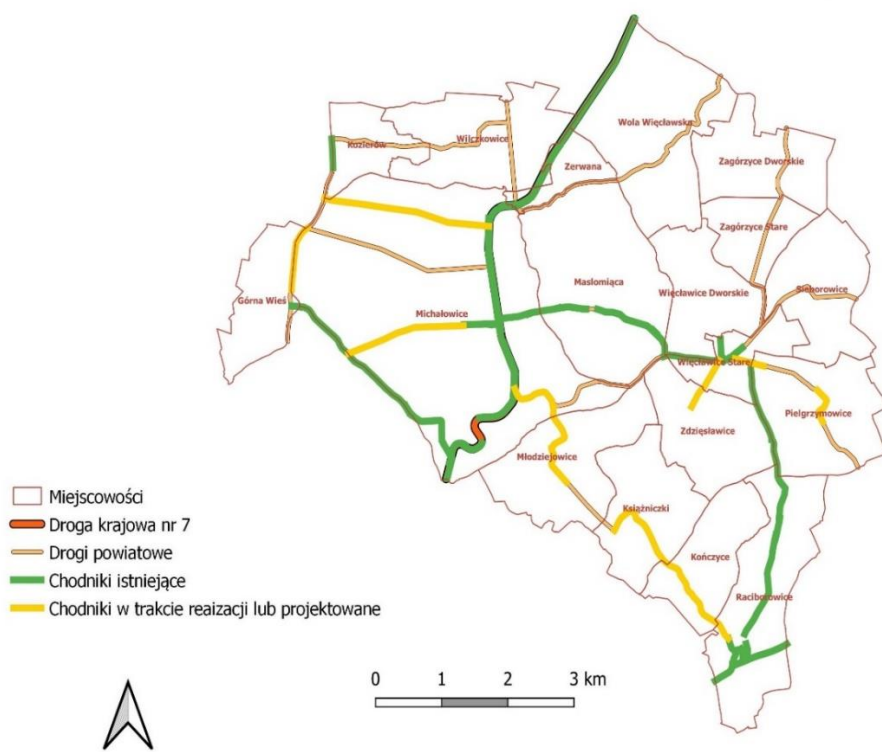
Źródło: Urząd Gminy Michałowice

Rysunek 3 Funkcje terenów w Gminie Michałowice

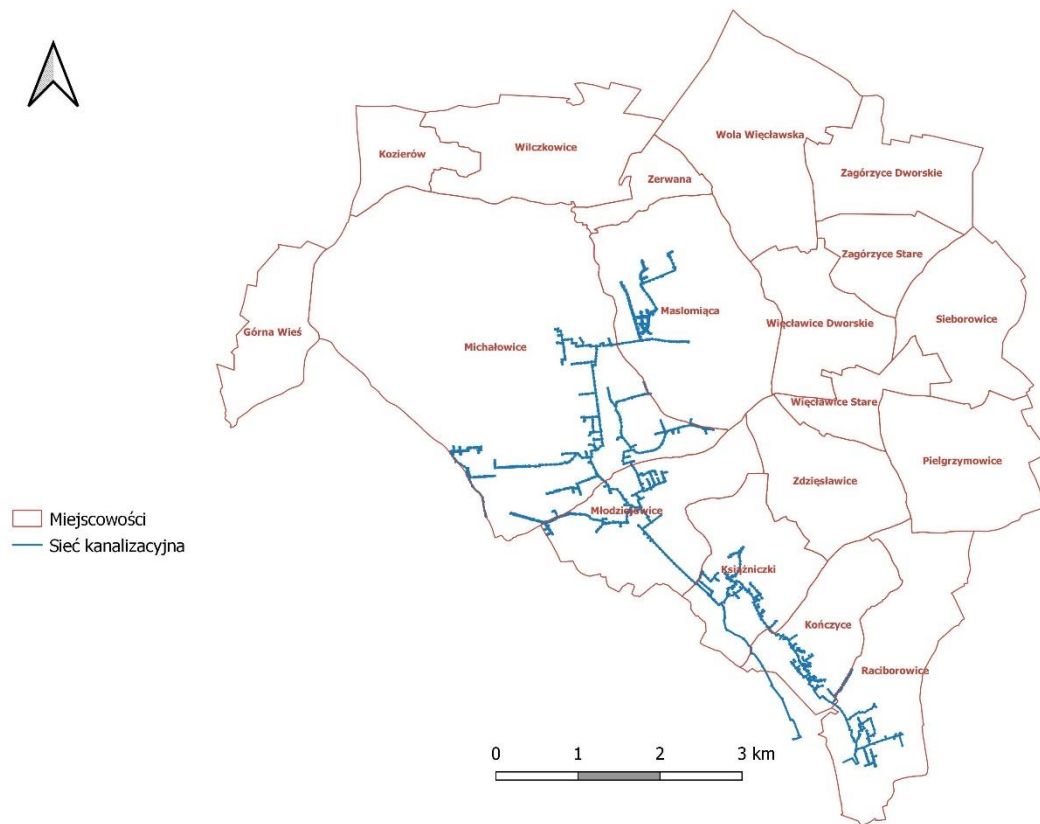
Źródło: Urząd Gminy Michałowice

Rysunek 4 Istniejące i projektowane chodniki w gminie Michałowice

Źródło: Urząd Gminy Michałowice

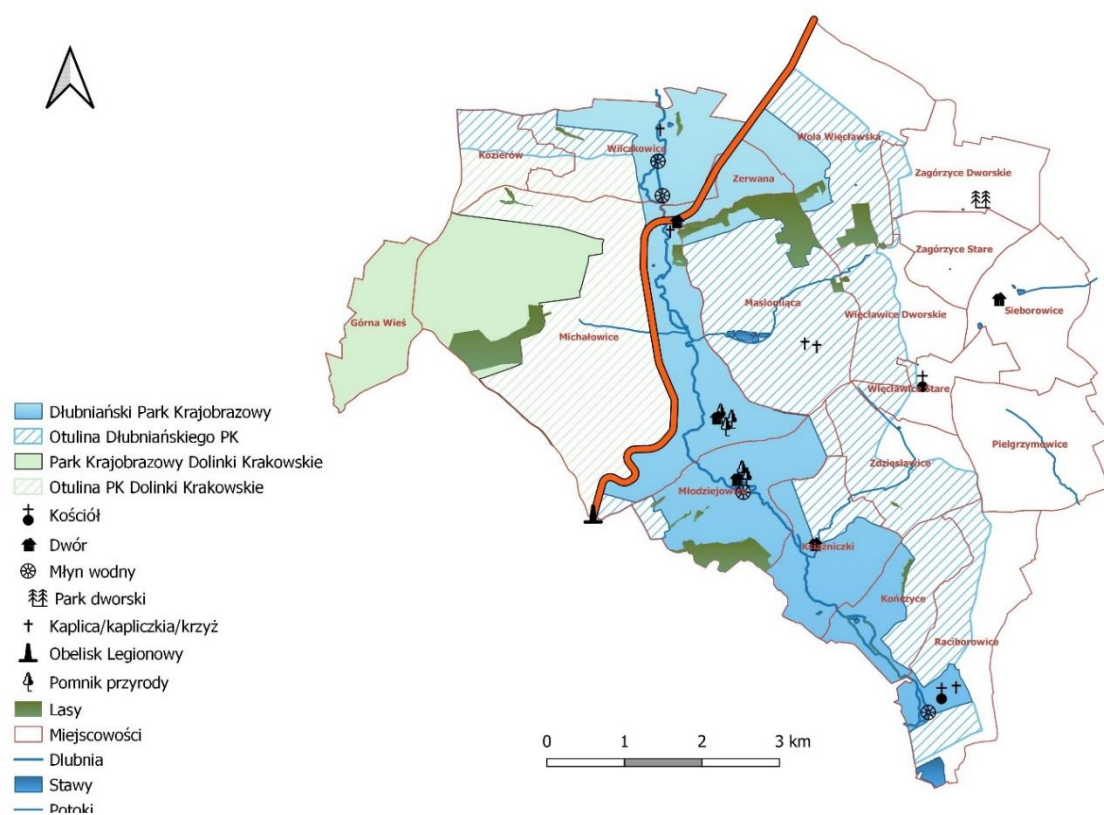
Rysunek 5 Sieć kanalizacyjna w Gminie Michałowice

Źródło: Urząd Gminy Michałowice

Rysunek 7 Zasoby dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Gminy Michałowice

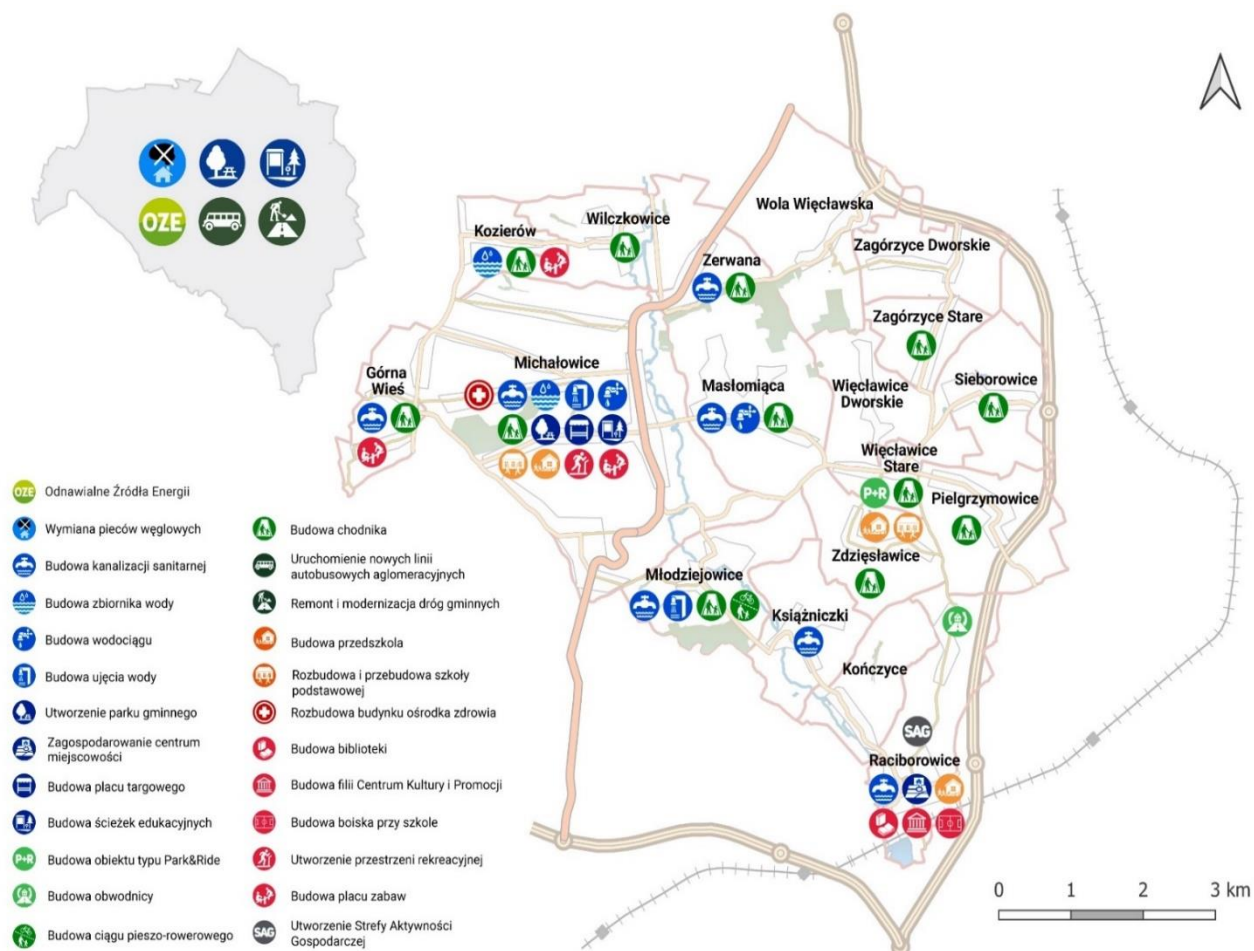

Źródło: Urząd Gminy Michałowice

Rysunek 8 Zarządzanie wodami w gminie Michałowice

Rysunek 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Michałowice- rozmieszczenie planowanych inwestycji i planowane zmiany w przestrzeni gminy

Źródło: Urząd Gminy Michałowice

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE MICHAŁOWICE

Gmina Michałowice będąca częścią Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, położona około 10 km od centrum Krakowa, stanowi atrakcyjne miejsce nie tylko do zamieszkania, ale także dla inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej w jej obrębie. Pod względem funkcjonalno-przestrzennym dla Gminy Michałowice bardzo istotne są powiązania z terenami bezpośrednio z nią sąsiadującymi. Występujące powiązania można podzielić na: gospodarcze, komunikacyjne, infrastrukturalne oraz krajobrazowe. Szczególnie silnie obserwuje się powiązania społeczno-gospodarcze pomiędzy Gminą a Krakowem. Kraków stanowi nie tylko duży rynek zbytu dla produktów rolnych wytwarzanych w Gminie Michałowice, ale jest także swego rodzaju siłą napędową dla inwestycji i rozwoju mieszkalnictwa na jej terenie. Z kolei walory przyrodnicze i krajobrazowe w postaci m.in. Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie, są zachętą dla rozwijania funkcji rekreacyjnej i turystycznej Gminy. Z roku na rok w Gminie Michałowice przybywa nowych mieszkańców, co przekłada się na potrzebę rozwoju funkcji mieszkaniowej. Funkcja mieszkaniowa intensywniej rozwija się zachodniej części Gminy. Z kolei centralne i wschodnie obszary Gminy stanowią w dużej mierze tereny o funkcji rolniczej; zabudowa mieszkaniowa rozwija się tu wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Funkcja usługowa z kolei intensywniej rozmieszcza się na południu i na północy Gminy.

W zgodzie z przyjętą Wizją, Gmina Michałowice chce być bezpiecznym, dostosowanym infrastrukturalnie, atrakcyjnym krajobrazowo i kulturowo miejscem zamieszkania, pracy i edukacji, spędzania czasu wolnego, inteligentnie korzystając z zasobów środowiska naturalnego, walorów krajobrazowych, dziedzictwa lokalnej i regionalnej przeszłości i aktywności dla swych mieszkańców oraz dla turystów. Podstawowym celem polityki przestrzennej i rozwoju Gminy Michałowice jest zatem stworzenie warunków bezpiecznego, komfortowego i aktywnego życia przy zapewnieniu warunków ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego. Na funkcjonującą strukturę przestrzenną składają się podstawowe funkcje, prawidłowo rozmieszczone i powiązane w przestrzeni, uwzględniające lokalne uwarunkowania tj.:

- środowisko przyrodnicze,
- wartości kulturowe,
- istniejące zainwestowanie,

- istniejący układ komunikacyjny [ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MICHAŁOWICE].

Realizacja przyjętych celów strategicznych w niniejszym opracowaniu wymaga odpowiedniego zaplanowania konkretnych działań w przestrzeni, które to działania powinny być zgodnie z przyjętą polityką przestrzenną opartą na zrównoważonym rozwoju.

W Gminie Michałowice polityka przestrzenna budowana jest w oparciu o *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*. Opracowane *Studium* obejmuje stan istniejący i uwarunkowania rozwoju Gminy Michałowice, a także kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałowice. Z kolei, obowiązujące na terenie Gminy Michałowice miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią narzędzie polityki przestrzennej Gminy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Michałowice dotyczą kluczowych jednostek funkcjonalno-przestrzennych. Poniższe zestawienie (tabela nr 1) obejmuje krótką charakterystykę każdej z nich oraz określa najważniejsze zalecenia i wskazówki dotyczące polityki przestrzennej w odniesieniu do tych jednostek.

Ogólne założenia w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Michałowice to:

1. Uzupełnianie lub wprowadzanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej w terenach zabudowy, wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego mając na uwadze procesy suburbanizacji miasta Krakowa, migracji, zwiększającą się liczbę mieszkańców Gminy oraz ograniczenie możliwości dalszego rozpraszania zabudowy.
2. Ochrona i aktywizacja turystyczna terenów położonych w granicach Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie oraz Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego.
3. Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru.
4. Ochrona walorów zabytkowych i kulturowych.
5. Ochrona, zachowanie i kształtowanie terenów zieleni urządzonej jako jednej z podstawowych form kształtowania przestrzeni publicznej.
6. Budowa, przebudowa, rozbudowa elementów układu komunikacyjnego niezbędnego dla zapewnienia powiązań z układem zewnętrznym, dostępności obszaru jak i właściwego skomunikowania terenów o określonym przeznaczeniu oraz budowy, przebudowy i rozbudowy obiektów, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej w tym budowa ścieżek rowerowych, dróg i chodników oraz obiektów typu Park&Ride, w celu ułatwienia funkcjonowania mieszkańcom.

7. Poprawa warunków funkcjonowania mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami.
8. Koncentracja obszarów usług lokalnych w centrach poszczególnych miejscowości oraz wyraźnego wydzielenia i wykształcenia w przestrzeni publicznej obszarów reprezentacyjnych dla poszczególnych miejscowości.

Tabela 5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Michałowice

Jednostka	Charakterystyka	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej
Tereny o funkcjach mieszkaniowych	Obszary mieszkaniowe z przewagą zabudowy jednorodzinnej oraz rezydencjonalnej (co jest warunkowane bliskim sąsiedztwem Krakowa), uzupełniane zabudową zagrodową, która występuje głównie w północnej i zachodniej części Gminy. Miejscowo są to obszary z częściowo obecną funkcją usługową. Krajobraz wsi urozmaicają założenia dworsko-parkowe, historyczne układy przestrzenne wsi, a także zespoły sakralne, dworskie oraz tradycyjne kapliczki.	1. Formę i gabaryty budynków oraz ich usytuowanie na działce wraz z innymi elementami zagospodarowania (ogrodzenia, budynki gospodarcze, garaże, obiekty małej architektury oraz zieleń należy kształtować w dostosowaniu do cech lokalnego krajobrazu i otaczającego zainwestowania w celu harmonijnego wkomponowania nowych elementów zagospodarowania w otoczenie, uwzględniając ukształtowanie i położenie terenu, jego widoczność na i z terenów, wytworzenie atrakcyjnej przestrzeni, zapewnienie funkcjonalności i estetyki. 2. Forma i gabaryty budynków powinny nawiązywać do form architektury tradycyjnej, miejscowej. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia rozwiązań architektonicznych uwzględniających nowoczesne technologie w zakresie formy budynku jak i kształtowania sylwety dachu, pozostawiając wysokość budynku określoną w planie. 3. Przy lokalizacji budynków oraz ich rozbudowie należy uwzględnić nieprzekraczalną linię zabudowy. W przypadku niewyznaczenia takiej linii obowiązują przepisy odrębne; zakazuje się lokalizacji budynków 4. w liniach rozgraniczających dróg. 5. Należy zapewnić dobrą dostępność komunikacyjną m.in. poprzez układ dróg publicznych, ekologiczny transport zbiorowy, połączenia rowerowe. 6. Należy zapewnić racjonalną politykę parkingową. 7. Należy dążyć do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery).

		8. W częściach wsi, głównie sytuowanych centralnie, oraz przy głównej trasie komunikacyjnej przewiduje się rozwój mieszanych form zagospodarowania mieszkaniowo-usługowych.
Tereny o funkcjach usługowych	Obszar istotny ze względu na pełnienie funkcji obsługi mieszkańców Gminy, a także skupiający miejsca pracy. Obejmuje głównie centrum miejscowości Michałowice, wzdłuż drogi krajowej E7. Na obszarze tym zlokalizowane są m.in. instytucje i obiekty użyteczności publicznej oraz punkty handlowo-usługowe.	1. Rozwój funkcji usługowych w centrum administracyjnym Gminy oraz dążenie do kształtowania lokalnych centrów usługowych w poszczególnych miejscowościach. 2. Rozwój usług wraz z rozwojem zabudowy i przyrostem liczby mieszkańców. 3. Kształtowanie wyraźnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie istniejących układów urbanistycznych. 4. Zwiększenie udziału zieleni. 5. Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (drogi, ścieżki rowerowe, chodniki, parkingi, punkty przesiadkowe). 6. Zagospodarowanie terenu z uwzględnieniem odpowiedniej ilości miejsc parkingowych.
Tereny działalności produkcyjnej, składy, magazyny, również z udziałem usług		Na terenach działalności produkcyjnej, składów, magazynów z udziałem usług ustala się możliwość lokalizacji podstawowej: 1. Obiektów i urządzeń obejmujących produkcję, rzemiosło i drobną wytwórczość, handel hurtowy i działalność gospodarczą o charakterze produkcyjno-składowym i magazynowym. 2. Zabudowy i zagospodarowania towarzyszącego zabudowie i funkcjonalnie z nią związanego, w tym: a) obiekty i urządzenia techniczne zapewniające funkcjonowanie z obiektami i urządzeniami, o których mowa powyżej, b) obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, c) budynki gospodarcze i garaże, d) d) miejsca postojowe.

Tereny zielone	Obszary zieleni kluczowe dla systemu przyrodniczego: Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie, Park Krajobrazowy Dolina Dłubnii.	1. Ochrona walorów przyrodniczych poprzez zachowanie i kształtowanie różnych form zieleni: urządzonej, nieurządzonej, terenów lasów, zieleni nadrzecznej w celu zachowania ciągłości strefy ekologicznej. 2. Wykorzystanie gruntów w terenach przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania zgodnie ze wskaźnikami terenu biologicznie czynnego oraz wskaźnikami intensywności i wskaźnikami powierzchni zabudowy – wyznaczonymi dla poszczególnych terenów. 3. Maksymalna ochrona zieleni przy zagospodarowaniu terenów poprzez zachowanie i wkomponowanie istniejących drzew w teren inwestycji, o ile nie uniemożliwia to realizacji inwestycji zgodnej z planem. 4. Na obszarze Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego oraz na obszarze Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie ustala się: a) ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej, b) ochronę zasobów kulturowych (w tym obiektów zabytkowych), c) zachowanie zabytkowych zespołów parkowych, w tym szczególnie wpisanych do rejestru zabytków, d) rozwój turystyki i wypoczynku (szlaki turystyki pieszej, ścieżki rowerowe, konne), e) ochronę ciągów ekologicznych tworzonych przez ciek wodny wraz z ich obudową biologiczną.
Tereny o ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków	Na terenie Gminy Michałowice występują obiekty, tereny i obszary objęte ochroną oraz przeznaczone do objęcia ochroną w zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.	W celu ochrony, uzupełnienia i odtworzenia wysokich wartości kulturowych ustalona została strefa konserwatorska ochrony bezpośredniej : 1. W zakresie strefy konserwatorskiej ochrony bezpośredniej, obejmującej obiekty i obszary o najwyższych ponadlokalnych

		wartościach kulturowych, ustalono, iż wszelkie działania inwestycyjne na tym terenie powinny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi. 2. Dopuszcza się odbudowę, nadbudowę, rozbudowę, przebudowę i remont obiektów ujętych w ewidencji zabytków, przy zachowaniu wartości historycznej, zabytkowej i architektonicznej tych obiektów.
Tereny zabudowy zagrodowej i gospodarki rolnej	Tereny rolnicze obejmują grunty rolne, nieużytki, łąki i pastwiska oraz sady.	Przeznaczenie podstawowe obejmuje: 1. Zabudowę zagrodową obejmującą budynki mieszkalne, budynki gospodarcze i inwentarskie oraz budynki, budowle i urządzenia służące produkcji rolniczej, ogrodniczej, szkółkarskiej oraz przetwórstwu rolno – spożywczemu, w tym budynki do sprzedaży produktów rolnych, produktów ogrodnictwa, szkółkarstwa i przetwórstwa rolno – spożywczego. 2. Uprawy polowe, rolnicze użytki zielone, uprawy ogrodnicze i sady. 3. Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, przyłącza i urządzenia instalacyjne do budynków, zbiorniki przeciwpożarowe oraz do celów nawodnień upraw rolniczych, ogrodniczych i szkółkarskich. 4. Dojazdy i dojścia do budynków, zewnętrzne schody, rampy, pochylnie i podjazdy, miejsca postojowe, place manewrowe i składowe dla produktów rolnych i opału. 5. Budynki garażowe, wiaty i altany, przechowalnie, pieczarkarnie, szklarnie, tunele i bloki foliowe, ogrodzenia. Jako przeznaczenie dopuszczalne ustala się ogólnodostępne, niekubaturowe urządzenia turystyki i rekreacji takie, jak np. ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne z towarzyszącymi elementami małej architektury oraz elementy infrastruktury technicznej.

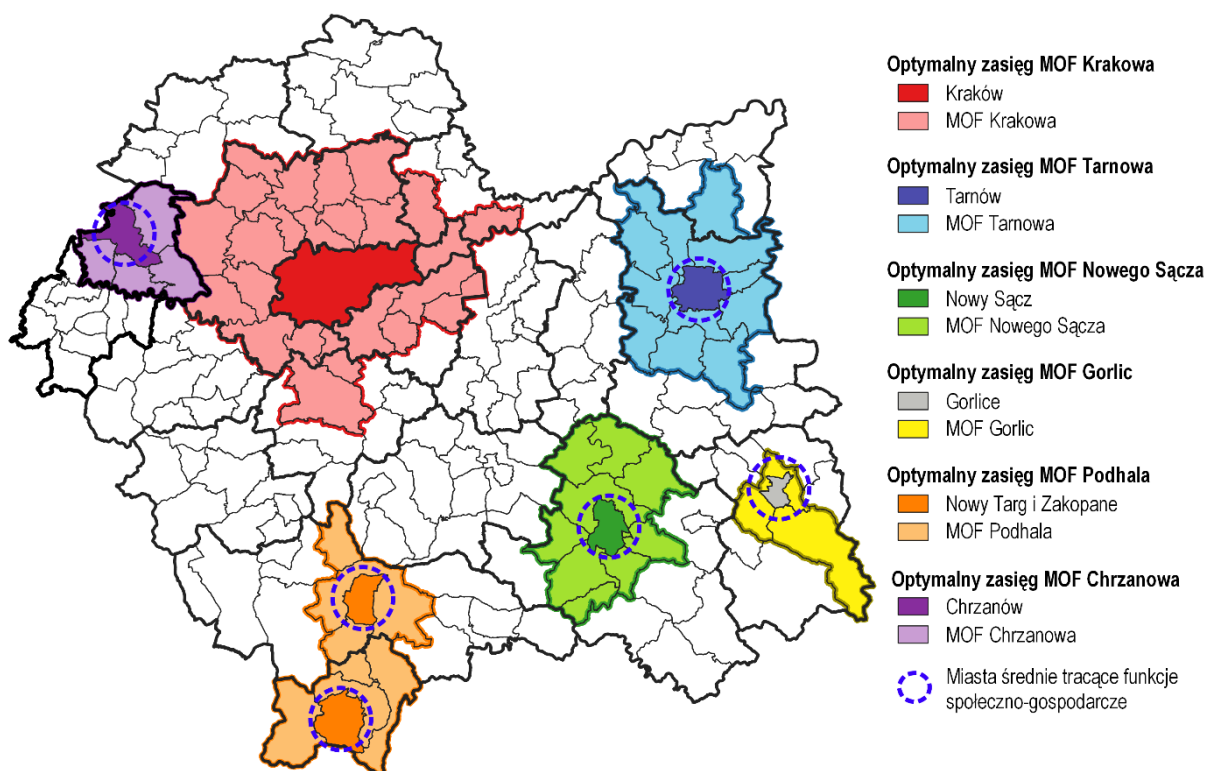
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658) definiuje **obszar strategicznej interwencji** jako „określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne”.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030 wyznacza w województwie małopolskim następujące obszary strategicznej interwencji:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych
- obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia;
- gminy zmarginalizowane
- miejscowości uzdrowiskowe;
- gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000).

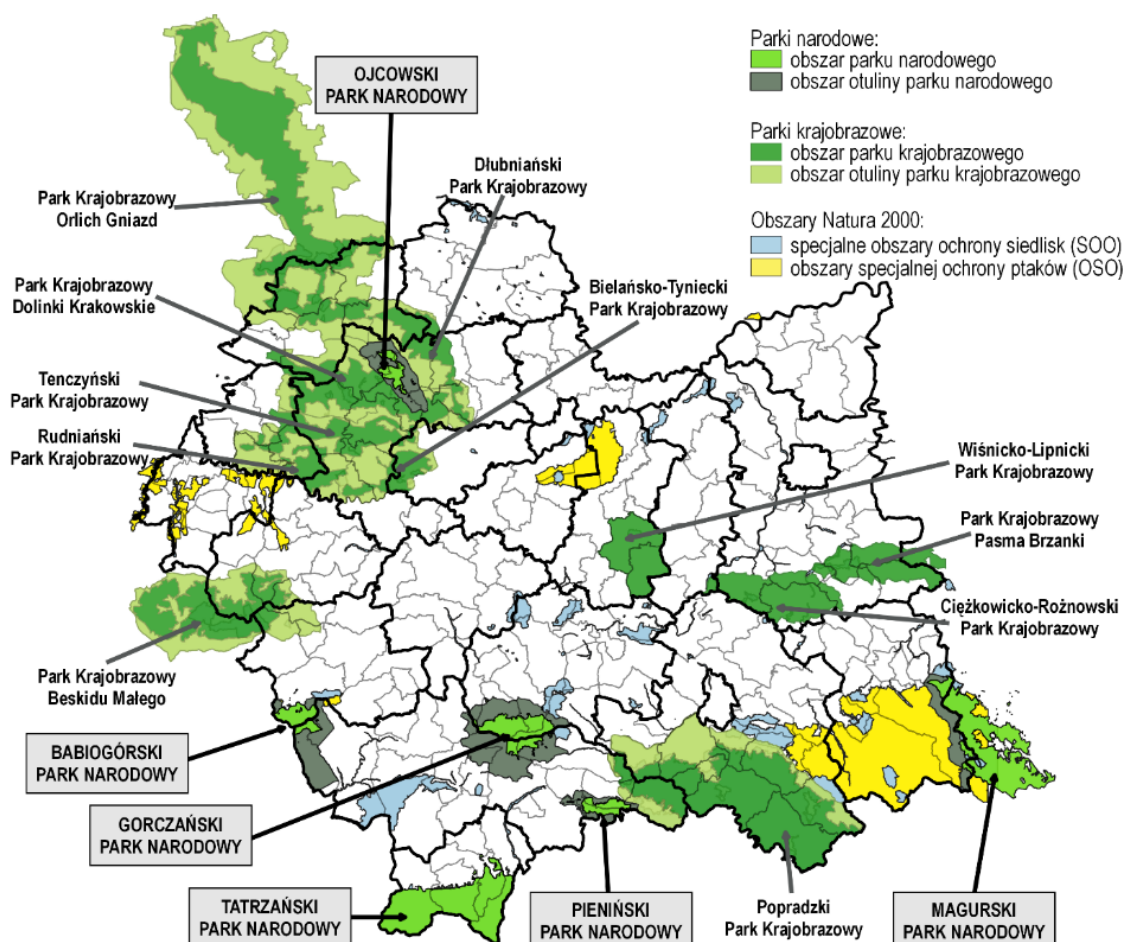
Rysunek 10 Proponowane zasięgi MOF

Zgodnie z dokumentem regionalnym gmina Michałowice została objęta Obszarem Strategicznej Interwencji Województwa Małopolskiego jako członek Stowarzyszenia Metropolia Krakowska², zrzeszającego Kraków i okoliczne gminy. Ponadto Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030 wyznacza także OSI - obszary prawnie chronione jak np. parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000. Wsparcie zostanie skierowane do gmin, na terenie których zlokalizowane są obszary prawnie chronione. W przypadku gminy Michałowice będą to Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie oraz Dłubniański Park Krajobrazowy, który obejmuje dolinę rzeki Dłubnia. Z punktu widzenia Gminy Michałowice ważnym założeniem dotyczącym OSI jest objęcie specjalnym wsparciem obszarów prawnie chronionych, jako rekompensata dla barier wywoływanych przez obostrzenia środowiskowe.

² Stowarzyszenie Metropolia Krakowska skupia 15 stowarzyszonych w nim gmin – Krakowa i otaczających go 14 gmin: Biskupice, Czernichów, Igołomia – Wawrzeńczyce, Kocmyrzów – Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki.

Rysunek 11 Obszary cenne przyrodniczo

Źródło: za: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030”, s. 72
https://www.malopolska.pl/_userfiles/uploads/Rozwoj%20Regionalny/Strategia%20Ma%C5%82opolska%202030/2020-12-17_Zalacznik_Strategia_SWM_2030.pdf

Ponadto Województwo Małopolskie będzie wyróżniać gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych. Będą one mogły uzyskać preferencje w programach konkursowych, finansowanych ze środków budżetu Województwa oraz w ramach konkursów wspieranych ze RPO WM 2021-2027. Kluczowe będzie także budowanie partnerstw na rzecz realizacji wspólnych i kompleksowych projektów z zakresu m.in. ochrony dziedzictwa kulturowego, podtrzymywania lokalnych tradycji, turystyki i promocji regionu, budowy ścieżek rowerowych, czy rewitalizacji miast i odnowy wsi. Strategia „Małopolska 2030” wskazuje, że w zakresie budowania potencjału regionu, opartego na jego endogenicznych i specyficznych cechach, przewiduje się, iż wsparciem z poziomu regionalnego lub krajowego może zostać objęta aktywność jednostek samorządów terytorialnych lub podmiotów gospodarczych w zakresie działalności wzmacniających przewagi konkurencyjne regionu

(w szczególności współpraca w zakresie produkcji lub świadczenia usług odwołujących się do lokalnych tradycji i specyficznych uwarunkowań danego terenu).

OSI W GMINIE MICHAŁOWICE

PODOBSZARY REWITALIZACJI

W 2017 roku zatwierdzono Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2017-2025 (GPR). Dokument został opracowany na podstawie Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.).

Z uwagi na charakter zdiagnozowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i technicznych obszar rewitalizacji wyznaczono w dwóch jednostkach gminy, tj. Raciborowicach i Książniczkach.

Rysunek 82 Podobszary rewitalizacji w Gminie Michałowice - miejscowości Książniczki oraz Raciborowice

Rys. II.3. Obszary rewitalizacji – delimitacja do granic terenów zurbanizowanych

Źródło: *Diagnoza do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Michałowice 2025+*, Michałowice 2016, Załącznik nr 1 do diagnozy.

Źródło: za: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2017-2025, s. 15

Z dokumentu źródłowego wynika, że za obszar rewitalizacji uznane zostały całe powierzchnie zurbanizowane danego sołectwa. Uznano, że tylko taka formuła przyczyni się do wprowadzenia kompleksowych działań w zakresie zrównoważonego rozwoju społecznego, połączonego z rozwojem gospodarczym oraz infrastrukturalno-przestrzennym, przy aktywnym udziale wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Pierwszy z podobszarów obejmuje zwartą przestrzennie zurbanizowaną część miejscowości Książniczki. Natomiast obszar rewitalizacji w miejscowość Raciborowice obejmuje tereny w dwóch sołectwach: Prawda i Raciborowice, oddzielone od siebie terenami rolnymi (które wyłączono z obszaru rewitalizacji), a połączone drogą. Mimo fizycznego wyodrębnienia tych terenów, potraktowano je jako jeden podobszar rewitalizacji, stanowiący funkcjonalną całość, w ramach jednej miejscowości.

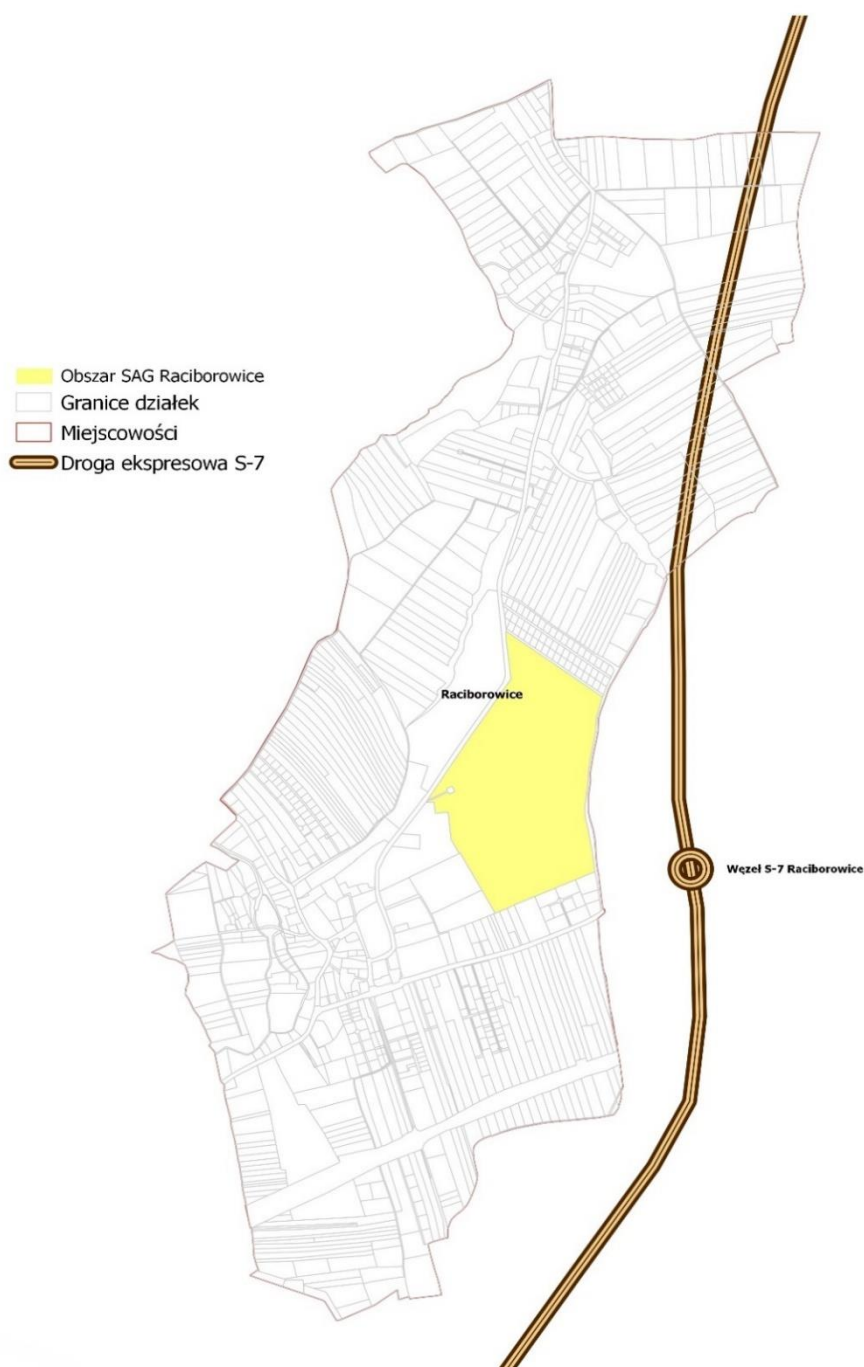
Obszar rewitalizacji sołectwa Raciborowice zajmuje 81,63 ha, co stanowi 0,01% powierzchni gminy. Teren ten zamieszkuje 861 mieszkańców, co stanowi 2,91% mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji sołectwa Książniczki zajmuje 47,42 ha, co stanowi 0,009% powierzchni gminy. Teren ten zamieszkuje 286 mieszkańców, co stanowi 8,75% mieszkańców gminy.

Łącznie obszar rewitalizacji zajmuje 129,05 ha, co stanowi 0,02% powierzchni gminy i zamieszkuje 1147 mieszkańców, co stanowi 11,66% mieszkańców gminy

STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W RACIBOROWICACH

W gminie Michałowice brakuje obszarów na rozwój działalności gospodarczej. Sprawia to, że przedsiębiorcy nie mają terenów na swoje inwestycje, a gmina nie pozyskuje wystarczających dochodów z podatku CIT i podatku od nieruchomości. Budowa drogi S-7 z węzłem Raciborowice otwiera szansę na utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej. W bezpośredniej bliskości węzła Raciborowice istnieją grunty należące do Skarbu Państwa (25 ha), gdzie może powstać atrakcyjny teren inwestycyjny.

Rysunek 139 Lokalizacja Strefy Aktywności Gospodarczej w Raciborowicach

GMINA MICHAŁOWICE – SYSTEM REALIZACJI, MONITOROWANIA I EWALUACJI STRATEGII ROZWOJU 2021-2030

Realizacja strategii rozwoju wymaga uwzględnienia w poszczególnych działaniach, zadaniach i czynnościach określonych instrumentów, w szczególności:

- prawnych (akty, programy, wytyczne prawa europejskiego, krajowego, regionalnego, lokalnego)
- finansowych (budżety zadaniowe, fundusze inwestycyjne, środki zewnętrzne)
- administracyjno-zarządczych (jednostki organizacyjne Powiatu i Gminy).

Należy powołać stanowisko/osobę odpowiedzialną za wdrożenie Strategii (zazwyczaj to Wójt Gminy) oraz **Zespół ds. Strategii prowadzący monitorowanie i ewaluację**.

Monitoring i ewaluacja na różnych etapach realizacji Strategii (na wejściu, na bieżąco, w określonym okresie realizacji, na zakończenie) to procesy służące okresowej ocenie postępu i zasadności realizacji wytyczonych celów i działań, także sporządzanie sprawozdań dokumentujących stopień wykonalności zadań i projektów składających się na cele operacyjne i strategiczne. Należy mieć na uwadze, że przyjęte w strategii założenia mogą ulec dezaktualizacji wskutek zmiany okoliczności. Poszczególne działania mogą zostać wyeliminowane, przekształcone, uzupełnione dodatkowymi lub zmienione nowymi. Istotne jest, aby wpisywały się w przyjęte cele strategiczne.

Monitoring jest procesem niezbędnym dla osiągnięcia założonych w strategii celów. Polega na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu ilościowych i jakościowych danych i informacji o wdrażanych elementach strategii, szczególnie w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem monitoringu jest ocena zgodności wdrażanych przedsięwzięć z przyjętym planem, ocena stopnia zaawansowania podjętych przedsięwzięć i ich modyfikowanie w przypadku zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Za realizację poszczególnych kierunków działań na rzecz osiągnięcia celów operacyjnych są odpowiedzialne określone jednostki, we współpracy z którymi Zespół ds. Strategii prowadzący monitorowanie i ewaluację **opracowuje raporty i sprawozdania dokumentujące wykonalność celów**.

Na zakończenie horyzontu czasowego strategii powinna zostać zrealizowana **ewaluacja ex-post – ocena i sprawozdanie końcowe** z wdrażania założeń strategii. Powinno ono zawierać m.in. wykaz zrealizowanych działań oraz analizę efektywności wydatkowania środków finansowych. Niezbędna jest także analiza osiągniętych rezultatów, którym przypisano odpowiednie wskaźniki pozwalające ocenić stopień realizacji określonego założenia.

GMINA MICHAŁOWICE - RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA OSIĄGNIĘCIA CELÓW ROZWOJOWYCH

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Michałowice 2021-2030 wymaga starannej analizy finansowej, identyfikacji wydatków oraz źródeł ich pokrycia. Istotne jest ustalenie ram finansowych, czyli oszacowanie wielkości budżetu dziesięcioletniej strategii.

Szczególnie ważnej wiedzy i doświadczenia w tym zakresie dostarcza analiza budżetu oraz ocena osiągnięcia rezultatów poprzedniej strategii rozwoju. Uwzględnia się też prognozy dotyczące źródeł i wysokości finansowania projektów w ramach wieloletniej perspektywy finansów na lata 2021-2027, prognozy dotyczące stanu finansów publicznych, kluczowe wskaźniki makroekonomiczne, prognozy dotyczące kondycji finansów Gminy Michałowice w perspektywie najbliższych dziesięciu lat.

Na rzecz realizacji poszczególnych przedsięwzięć składających się na cele operacyjne i strategiczne, których osiągnięcie zaplanowano do roku 2030, Gmina Michałowice opracowuje plany finansowe i na bieżąco ustala wewnętrzne i zewnętrzne, stałe i potencjalne źródła finansowania. W pracach tych Gmina odwołuje się do dotychczasowych doświadczeń z zakresu pozyskiwania funduszy i zarządzania finansami w projektach.

W realizacji Strategii Rozwoju Gminy Michałowice 2021-2030 przewiduje się wykorzystanie następujących źródeł finansowania:

- środki z budżetu Gminy (dochody, środki własne Gminy),
- środki z programów Unii Europejskiej:
 - fundusze regionalne - w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (perspektywa wdrażana do roku 2023) oraz na lata 2021-2027,
 - fundusze krajowe,
- programy rządowe finansowania zadań w obszarze infrastruktury, ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i in.,
- programy samorządowe, wojewódzkie i powiatowe,
- nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie,
- zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030.

SPIS RYSUNKÓW I MAP

Rysunek 1. Gmina Michałowice - wizja	22
Rysunek 2 Demografia – liczba i przyrost mieszkańców oraz gęstość zaludnienia w Gminie Michałowice	70
Rysunek 3 Funkcje terenów w Gminie Michałowice	71
Rysunek 4 Układ komunikacyjny w Gminie Michałowice	72
Rysunek 5 Sieć kanalizacyjna w Gminie Michałowice	73
Rysunek 6 . Elementy struktury osadniczej Gminy Michałowice wraz z lokalnymi i zewnętrznym układem komunikacyjnym	74
Rysunek 7 Zasoby dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Gminy Michałowice	75
Rysunek 8 Zarządzanie wodami w gminie Michałowice	
Rysunek 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Michałowice- rozmieszczenie planowanych inwestycji i planowane zmiany w przestrzeni gminy	76
Rysunek 10 Proponowane zasięgi MOF	85
Rysunek 11 Obszary cenne przyrodniczo	86
Rysunek 12 Podobszary rewitalizacji w Gminie Michałowice - miejscowości Książniczki oraz Raciborowice	87
Rysunek 13 Lokalizacja Strefy Aktywności Gospodarczej w Raciborowicach	89

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny	15
Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy	17
Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny	19
Tabela 4 Gmina Michałowice - Schemat celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030	23
Tabela 5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Michałowice	80